

Pisma Jozefine Ožegović

SOFIJA KORETIĆ

Popovec Kalnički 28

sofija.koretic@gmail.com

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Primljeno/Received: 10. 01. 2013.

Prihvaćeno/Accepted: 25. 02. 2013.

Iz korespondencije Jozefine Ožegović, majke Metela Ožegovića, u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti sačuvano je tridesetak pisama od kojih je većina upućena upravo njenom sinu Metelu. Pisma su pisana u razdoblju od 1848. do 1855. godine na hrvatskom i njemačkom jeziku. Jozefina Ožegović, tada već udovica, najviše je boravila na svom posjedu u Čanjevu i u Varaždinu, odakle i piše svom sinu. Nekoliko pisama iz srpnja 1855. godine piše iz Sauerbruna. U svojim pismima, uz Metela, redovito je pozdravljala i cijelu obitelj, uključivala čitav niz drugih osoba s kojima je održavala kontakte, iskazivala svoju zabrinutost i želje, davala savjete, ali i pisala o praktičnim stvarima, poput vođenja gospodarstva na svom posjedu. Navedeno ocrta Jozefinu Ožegović u različitim društvenim ulogama koje objedinjene prikazuju njenu osobnost u potpunosti.

Ključne riječi: Jozefina Ožegović, Metel Ožegović, 1848. godina, gospodarstvo, Čanjevo, društveni odnosi

Jozefina Ožegović, supruga protonotara Kraljevine Hrvatske Stjepana Ožegovića i majka Metela Ožegovića, svoj život nakon suprugove smrti većim dijelom provela je na svojem imanju u Čanjevu, a dobrim dijelom i u Varaždinu. Kao udovica većinom je sama vodila svoje gospodarstvo, susretala se s promjenama postupnog ukidanja kmetstva, ali, prilagodivši se tadašnjim prilikama, zadržala je status i način života plemkinje.

Sačuvana pisma Jozefine Ožegović, danas pohranjena u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, napisana su između 1848. i 1855. godine. Većina njih upućena je njenom sinu Metelu Ožegoviću, a samo dva Metelovoj supruzi Ivani. Pisana su hrvatskim jezikom, odnosno kajkavskim idiomom (13 pisama) i njemačkim jezikom (15 pisama). Najviše pisama poslano je iz Čanjeva (13 pisama), nešto manje iz Varaždina (11 pisama), dok su za njena boravka u Sauerbrunu sačuvana 4 pisma.

Budući da su najčešće teme pisama gospodarstvo na imanju u Čanjevu, njena privatna putovanja, održavanje veza s poznicima te politički događaji u 1848. i 1849. godini, pisma Jozefine Ožegović oslikavaju njen svakodnevni život, kao i život plemkinja u razdoblju obilježenom velikim promjenama na svim područjima privatnog i društvenog života.

1. Politički događaji

Prva pisma sačuvana iz 1848. godine donose podatke i Jozefinine misli o burnim događajima koji je nisu ostavili ravnodušnom jer je upravo njen sin Metel, tada predstojnik političkog odsjeka Banskog vijeća,¹ bio dio tih događanja. Osobito su je uznemirile pripreme za rat protiv Mađara,

¹ Josip Neustädter, *Ban Jelačić i događaji u Hrvatskoj od godine 1848.*, sv. 1., Zagreb: Školska knjiga, 1994., str. 575.

mogućnost da se Metel nađe u opasnosti, mogućnost pustošenja, ako dođe do prodora Mađara u hrvatske zemlje, te pomisao na izbjeglištvo. Tako u pismu od 12. kolovoza piše da su u tijeku pripreme za sukob protiv Mađara koji je i započeo 11. rujna, mjesec dana kasnije, prelaskom vojske pod banom Josipom Jelačićem preko Drave. Da je redovito pratila događanja, pokazuje i iduće pismo upućeno Ivani kojim javlja da je ban već u Pešti.

Za Metelova boravka u Beču 1849. godine ponovno je zabrinuta zbog nemira koji su ondje izbili i koji bi Metela mogli dovesti u opasnost.² Također, nezadovoljna je odlukom o raspuštanju vojske 19. ožujka, nakon proslave banova imendana i parade u Križevcima, koja dovodi i do njene zabrinutosti zbog pomanjkanja obrane na Dravi.³ Spomenuta pisma su, prije svega, prožeta zabrinutošću i ljubavlju prema sinu, što je vidljivo i iz njene informiranosti o događajima tijekom te dvije godine.

2. Gospodarstvo na imanju u Čanjevu

Promjene u gospodarstvu koje su uslijedile nakon političkih promjena 1848. godine osjetile su se i na Jozefininom imanju u Čanjevu. Spomenuto imanje s kućom naslijedila je od oca i na njemu provodila većinu vremena, a nakon suprugove smrti pokušala je i sama voditi gospodarstvo. To joj je neko vrijeme uspijevalo, a onda je imanje polako počelo propadati jer su tijekom 1848. godine ukidani feudalni odnosi, prvo u Zahtijevanjima naroda 25. ožujka, a mjesec dana kasnije i Banskim pismom Josipa Jelačića. Hrvatski sabor je iste godine u članku XXVII. zajamčio vlastelinima naknadu za gubitak posjeda i podavanja.⁴ Na

spomenutu odredbu Sabora ponekad se osvrkala u nadi za ostvarenjem ovog obećanja. U sklopu tih odredaba od ožujka do svibnja 1849. godine provedeno je utvrđivanje veličine njenog posjeda na nekoliko imanja u Čanjevu, Ravnu i Batini. No, sam postupak je potrajao pa je trebala čekati na isplaćivanje naknade. Tek je Carskim patentom od 2. ožujka 1853. godine započeo konkretniji rad na razgraničenjima s jasnim odredbama o odnosu bivših vlastelina i kmetova prema kojima je seljak postao potpuni vlasnik selišne zemlje, a bivši feudalni gospodar mogao je ponovno otkupiti tu zemlju od seljaka.⁵ Da je tek tada došlo do konkretnijih koraka u razgraničenjima, Jozefina je osjetila i na svom primjeru. Naime, nastao je problem između nje i seljaka oko razgraničenja neke šume, tj. zajedničkog posjeda pa joj je trebao i odvjetnik da bi se slučaj riješio. Što se tiče naknade, tek je 1855. godine morala otići u Križevce kako bi dobila obveznice za ukinut feud.⁶

Jozefina je u početku bila poprilično upućena u poljoprivredne radove o kojima je i redovito izvještavala. Godine 1848. žali se da za nadolazeću berbu grožđa ne može naći dovoljno radnika, ali je prilično zadovoljna prinosima, ne samo grožđa, nego i kukuruza. No, već iduće godine nezadovoljna je obrađivanjem vinograda, a 1853. godine žali se da u situaciji u kojoj se nalazi više nije u stanju upravljati gospodarstvom, misleći time na povećanje svojih dugova.⁷ Tada je prvi put pokušala dati u zakup neke svoje posjede, kontaktirajući dotičnu gospođu von Wendelstein koja je trebala naći zakupca. Budući da joj je netko javio da su Jozefinini posjedi jako loši za obradu, potencijalni zakupac nije htio doći. Iako je naglasila da bi za

2 U pismu od 14. ožujka 1849. godine pisala je da se govori kako su u Beču nemiri i da se *Bečani dižeju i hoćeju nekaj novoga napraviti.*, Acta Ožegovićiana, O-XXXVIII-24, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

3 U pismu od 18. ožujka 1849. godine pisala je: *Naši su soldati vsi razpušćeni, samo na Josefovo imaju vu Križevce veliku paradu kakti na banovo godovno, i od onud idu vsi domov... i Bogzna gdo nas bude sada pri Drave čuval od nepriatel.* Acta Ožegovićiana, O-XXXVIII-24, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

4 Štefanija Popović, *Seljaštvo na vlastelinstvima u Hrvatskoj 1848*, Zagreb, 1993., str. 12.

5 Isto.

6 U pismu od 19. 04. 1855. godine obavještava sina: *... ja sem dobila ove dane dve obligatorie von den Grundentlastung, diese Renten jednu od 500 fei minz, jednu pako od 90 fei minz. (...ovih sam dana dobila dvije obveznice kao naknadu za otuđenu zemlju, od kojih jedna iznosi 500 forinti, a druga 90 forinti.)*, Acta Ožegovićiana, O-XXXVI-II-24, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

7 Iz pisma od 05. 02. 1853. godine saznaje se da *nicht in Stant mehr zu wirtschaften in dieser Lage in der ich bin (nisam u stanju gospodariti u ovakvoj situaciji u kojoj se nalazim)*, Acta Ožegovićiana, O-XXXVIII-24, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

1000 forinti godišnje prepustila vinograde (*Bergrecht*), kao i potpuno iskorištavanje zemlje (*feudum instrumentum*), Jozefinino nastojanje je propalo. Pokazatelj propadanja Jozefinog imanja je i slučaj sa španom koji ne izvršava svoje obaveze, a ona sama nema dovoljno snage prisiliti ga na rad.⁸ Unatoč svim tim čimbenicima (pomanjkanje radne snage, smanjeni prihodi, propadanje gospodarske infrastrukture) ipak je, uz pomoć Karla Pastorya, jedan dio zemlje iznajmila Eduardu Zdenčaju, za manju naknadu nego što je isprva zahtijevala. Od iduće, 1854. godine, Jozefina je počela češće poslovati sa Zdenčajem kome prodaje većinu proizvoda s preostalog imanja. U rujnu iste godine prodala mu je kukuruz i raž, a ubrzo i volove jer su bili preskupi za uzgoj. Iako nikad nije bila zadovoljna cijenama po kojima je morala prodavati svoje proizvode, stalan pritisak dugova koji su se nagomilali nije joj ostavio drugi izbor. To je dovelo i do razmišljanja o prodaji cjelokupnog Čanjeva Zdenčaju. U pismima nije navedena cijena za koju je Čanjevo prodano, ali ona je bila razlog pregovaranjima koja su potrajala više od pola godine. Imanje je prodano najkasnije do sredine 1855. godine jer se Zdenčajev sin Karlo nakon povratka iz Italije s obitelji uselio u njenu kuću.⁹ Zdenčaji su primjer obitelji koja se donekle uspjela održati u vremenima ukidanja kmetstva.

8 U pismu od 06. 04. 1853. navodi: špan je veliki lump, nigdar doma pri gradu ne zpi i navek se klatari s puškom samo da ga pri hiži ni, pak da mu kaj velim onda je preveć grob z menu. Ja mislim da ga budem morala onkraj dati ako ne bude nikak drugač moglo biti. Nikaj nije hotel zagraditi, ploti sv vsi poderti i potergani..., Acta Ožegovićiana, O-XXXVIII-24, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

9 Dana 16. rujna 1854. godine Jozefina piše: *...wird der Zdenchay kaufen weil ich erzelt habe vor den Rauch wie ehr in Chajnjevo war das du gelaßen hast auf 20 000 fei minz, der Zdenchay aber nur 12 000 versprochen hat... (Zdenčaj će kupiti jer sam rekla pred Rauchom, kada je bio u Čanjevu, da si (obraća se Metelu) spustio cijenu na 20 000 forinti, ali Zdenčaj nudi samo 12 000...)* U pismu od 19. 10. 1854. godine piše: *Chajnjevo über 13 tausend wert sind, besonders mein Vattershaus wo so starke Mauern sind und alles so gut gebaut...* (Čanjevo vrijedi više od 13 tisuća, pogotovo kuća mojeg oca, gdje su tako jaki zidovi i sve tako dobro sagrađeno...), Acta Ožegovićiana, O-XXXVIII-24, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Kupujući posjede koji su zapadali u dugove, poput Jozefinog, vjerojatno su nadoknadili izgubljeno, dok je Jozefina izgubila i kmetske posjede i svoj vlastiti.

Jozefina se tom prodajom riješila tereta vođenja gospodarstva koji ju je osobno prilično mučilo, ali ne i svih dugova koji su je pratili i nakon što se u potpunosti preselila u Varaždin. U pismima od 1854. godine sve je više riječi o dugovima. Jedno od njih oporučnog je karaktera: »...izračunavši sve svoje dugove i plan za otplatu, odlučila je podijeliti ono malo novca što bi joj trebalo ostati između svojih sinova Gustava i Metela te zeta Karla Švagelja.«¹⁰ Riječ je o razdoblju u kojem se njeno zdravlje pogoršava i, uz dugove, postaje glavna tema pisama.

3. Putovanja

Dio Jozefinina svakodnevnog života bila su kratka putovanja iz Čanjeva do nekih bližih mjesta te do Varaždina i Zagreba. Ta putovanja bila su obilježena manjim poslovima, poput provjere dovoženja pšenice za sjetvu iz Bele, ali i posjetima poznanicima i rodbini, poput posjeta zetu Karlu i unuku Stanku u Cerje u ožujku 1849. godine. Također, možemo pratiti i njena godišnja putovanja, zapravo selidbe iz Čanjeva u Varaždin tijekom zimskih mjeseci i obrnuto, iz Varaždina u Čanjevo, gdje je, poput ostalih plemkinja, provodila ljeto. Iznimno je u Čanjevu provela zimu 1851. godine, kada plemkinje toga kraja nisu stigle otputovati na vrijeme. Tako iz Jozefinina pisma iz studenog spomenute godine saznajemo da su, osim nje, na svojim posjedima na selu morale ostati i grofica Schmideck¹¹ i Barica Zidarić, prva u Gornjoj Rijeci, a druga u Sudovcu. Razlog njihova ostanka

10 Pismo od 30. ožujka 1855. godine, Acta Ožegovićiana, O-XXXVIII-24, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

11 Grofica Schmideck bila je sestra grofa Josefa Chamarea. Oni su imali posjed u Gornjoj Rijeci koji je obuhvaćao i tamošnji dvorac. Štefanija Popović, Popis imanja riječke, varaždinske, požeške i osječke županije, te iločkog i rumskeg kotara (Srpska vojvodina) u doba ukidanja feudalnih odnosa, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest*, vol. 29, Zagreb, 1996.

prvotno je bila kiša, nakon koje je pao snijeg, a i »tuliki su zapuhi ... da niti z hiže van neje moći iziti pred velikim vetrom.« Zbog toga je 1854. godine već do 18. listopada planirala biti u Varaždinu, kako je loše vrijeme ne bi iznenadilo, ali se i tada njen boravak u Čanjevu oduljio do Svih svetih.

Tijekom boravka u Varaždinu u zimi 1852. / 53. godine otišla je četrnaestodnevno putovanje u Čanjevo, Zagreb i Sveti Ivan Zelinu zbog gospodarskih i poslovnih razloga. U to vrijeme razgovarala je s gospođom von Wendelstein o zakupu svog posjeda. Nakon toga ponovno se vratila u Varaždin, gdje je ostala do svibnja 1853. godine. Otad je pratimo na duljim putovanjima i boravcima izvan doma. Prvo takvo putovanje dokumentirano je u pismu iz lipnja koje je napisala sinu dan nakon povratka iz Varaždinskih Toplica gdje je provela desetak ugodnih dana. Požalila se sinu na previsoke cijene u toplicama. Već je tada isplanirala odlazak na sajam u Varaždin sredinom lipnja, ali on se nije ostvario zbog poljoprivrednih radova za koje su bili potrebni konji.

Zbog zdravstvenih razloga u toplicama je provela i veći dio ljeta 1855. godine. U lipnju je nakratko bila u Varaždinskim Toplicama, a krajem lipnja otputovala je u toplice u Sauerbrun. Tijekom tamošnjeg boravka, koji je trebao trajati do sredine srpnja, htjela je posjetiti Metela i Ivanu u Beču, no to se zbog neodređenih obiteljskih razloga nije ostvarilo pa se 16. srpnja navečer vratila u Varaždin.¹² Još istog mjeseca ponovno je bila u Varaždinskim Toplicama, a već 28. srpnja napisala je posljednje sačuvano pismo iz Sauerbruna.

Iako bi se mogao stvoriti dojam da je Jozefina posljednjih godina života putovala isključivo iz zdravstvenih razloga, postojali su i oni društvene naravi. Socijalizacija, odnosno održavanje veza i druženje s gospođama bio je poprilično važan element, kako svakodnevnog života tako i planiranja

putovanja. Svoj prvi boravak u Varaždinskim Toplicama 1853. godine nije provela sama, bila je u društvu barunice Cecilije Rukavine, a vjerojatno i drugih poznanica koje su se tamo našle. Kratak boravak ondje dvije godine kasnije opravdala je činjenicom da još nije bilo nikoga, misleći nikoga za druženje.¹³ U Sauerbrun je putovala s barunicom Antoniom Josipović, a s njom se i vratila u Varaždin.

Sva su ta putovanja i boravci donekle obilježili rutinu Jozefininog privatnog i društvenog života tih godina, a njima je održavala i njegovala svoje mjesto u društvu.

4. Obiteljski i društveni odnosi

Jozefina je svojim pismima povezivala cijelu obitelj. Pisma upućena Metelu redovito ga obavještavaju o događajima koji se tiču nje, ali i strica Mirka, brata Gustava, Karla Švagelja i Titusa Ožegovića. Sa svima njima bila je u kontaktu, na neki način prisiljavala ih je da joj pišu često ih koreći zbog njoj već dugo ne upućenog pisma. Redovito izražava ljubav prema Metelu, njegovoj supruzi i djeci te očekuje da ta ljubav bude uzvraćena. Od svojih sinova i zeta očekuje savjete na praktičnom planu, osobito o vođenju gospodarstva u početku, a kasnije i financija.

Osim korespondencije s obitelji, Jozefina je pisala i velikom broju poznanica i poznanika. Redovito je bila u kontaktu s barunicom Antoniom Josipović i barunicom Cecilijom Rukavinom. S njima se često viđala, putovala te organizirala balove za druženje s »kapel-majstrom i orgulistom«, poput onog iz listopada 1854. godine.

Jedna od njenih društvenih uloga bila je i posredovanje između ljudi koji su tražili pomoć i Metela koji je tu pomoć mogao pružiti. Primjerice, svećenik Lacko Barabaš zamolio ju je da piše sinu i zamoli ga za preporuku grofu Josefu Chamareu.

¹² Kao razlog svog nedolaska u Beč Jozefina navodi Metelovo pismo u kojem je njen mogući dolazak okarakteriziran kao *sehr unangenehm (jako neugodan)* te bi to prouzročilo neugodnosti (*Unannehmlichkeiten*), Acta Ožegovićiana, O-XXXVIII-24, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

¹³ Iz Varaždina je Jozefina 8. lipnja 1855. godine pisala: *...bin gleich wieder zurick weil noch nimand in Tüpliz war: (...odmah sam se vratila, jer još nikoga u Toplicama nije bilo.)*, Acta Ožegovićiana, O-XXXVIII-24, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Radilo se o nasljeđivanju preminulog župnika Ivana Benetića u Župi Gornja Rijeka. Jozefina u pismu jamči Metelu da će Barabaš održavati crkvu i da grofu neće raditi nikakve neprilike. Razlog spomenute molbe bili su dotadašnji premali prihodi kojima nije mogao uzdržavati sebe ni starog i nemoćnog oca. Također, napisala je da zna kako su grofu već neki pisali u korist jednog zagrebačkog kapelana, no ističe da je način života na selu sasvim drugačiji od onoga u gradu. Podsjetila je na slučaj iz svoje župe u Visokom gdje su i župnik i kapelan bili iz grada (jedan iz Zagreba, a drugi iz Varaždina), a nisu se znali odnositi prema ljudima na selu koji također imaju svoj ponos.¹⁴ Iskustvo u radu s ljudima navodi glavnim argumentom zašto bi upravo Barabaš trebao postati novi župnik.

Jedan od aspekata društvenih odnosa, koji se ne odnosi na korespondenciju, a često se spominje, suradnja je s Joškom Piskačem u Beli. Iako je imala poslogu s kojom je živjela, Jozefina često spominje Piskača kao povjerljivu osobu s kojom često kontaktira u vezi gospodarstva, odnosno prijevoza dobara iz Čanjeva u Belu ili obrnuto. On je često boravio kod nje, javljao joj nove informacije, obavještavao je o gospodarstvu u Beli i pružao joj pomoć kada je to bilo potrebno.

Sa svim svojim društvenim ulogama, ulogom gospodarice, prijateljice, poznanice, žene koju se može zamoliti za pomoć i koja u tom slučaju može utjecati na svog sina, Jozefina je oko sebe stvorila i održavala mrežu društvenih odnosa na koje je utjecala i koji su utjecali na nju. Navedene uloge određivale su njenu svakodnevicu, u nekim slučajevima i njen život. Njen život zasigurno je

obilježila prodaja posjeda u Čanjevu i preseljenje u Varaždin.

5. Zaključak

Život Jozefine Ožegović u razdoblju od 1848. do 1855. godine obilježen je zabrinutošću zbog političkih promjena u čijem je središtu bio njen sin Metel, njihov promicatelj. One su se odrazile na društvene i gospodarske prilike. Društvene promjene nisu puno utjecale na Jozefinu, osim u problemu pronalazaženja radnika. S jedne strane ona je zadržala svoj društveni položaj i nije previše mijenjala svoj način života, a s druge strane odnosila se s poštovanjem prema ljudima koji nisu bili plemićkog podrijetla. Gospodarske promjene su puno više utjecale na Jozefinin život. Vođenje gospodarstva postalo joj je preteško, zapadala je u dugove, što je u konačnici rezultiralo prodajom imanja. Uz to, pojavila se i bolest. Svejedno, ne može se reći da je Jozefinin život u tim godinama bio loš. Zahvaljujući očuvanju svog društvenog statusa i načina života te podršci obitelji uspjela je očuvati svoj identitet u jednom od burnijih razdoblja promjena.

¹⁴ Prvi put Jozefina je to navela u pismu od 6. srpnja 1853. godine: *...unsere beide Geistlichen sind nicht fürs Land gebildet weil die mit den Landvolk nicht umzugehen wissen. Einer ist von Agram der andere von Varasdin gebohren, beide stetler, hochnassig und stolz. (...naši duhovnici nisu izobraženi za selo, zato što se ne znaju odnositi s ljudima na selu. Jedan je iz Zagreba, a drugi iz Varaždina, oboje iz grada, umišljeni i ponositi.)* Drugi put u pismu u kojem moli za pomoć u ime Barabaša. U pismu ističe i: *...na ladajnu su takajše ljudi koji puno do sebe deržiju i nedadu si takvoga kaj govoriti.*, Acta Ožegovićiana, O-XXXVIII-24, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Prilozi:**1) 12. 08. 1848.¹⁵**

Čajnjevo dana 12^{toga} Augusta 1848

Dragi i ljubleni moj sin Mettel!

O kak veszela ja sirota postala jesem kada tvojega ljublenoga listeka vu ruke moje dobila jesem. Ah, kak vesela je duša moja, da ja pak od tebe ljubleni moj sin kaj čujti morem, moreš si misliti da kak ja vu velike zimlice sem prepala bila. Tak besarlig zimnicu sem imala da niti z posteles ne sem mogla ziti a još mejne tebi vu Zagreb pisati ali sama dojt. Kaj bi jošće bila rada dragoga šogora videti koji mene neće pri sebi videti. Ovo sem bila vre na Netiku lista napisala i vu nejin lizt ankelnovoga postavila i po gospe Winkovichke vre poslala vu Varaždin da bi bila gozpa Winkovichk Hausnumero na hiži gde stoji Netika napisala, ar sem se bojala da lista ne dobi. Za tem je predi tvoj list došel nego je ov list odišel, ar Winkovichka nije onda išla kada je obećala, nego je jošće ostala i ja sem nazad lista k meni uzela i ovo vam vse pošiljam. Ja bi bila rada francerala lista, ali sem si mislila da možibiti ga ne bi dobili, ako bi list plaćen bil. Ja vam rajši za liste povernem peneze, nego da bi listi od mene francirani bili, pak jih vi nebi dobili k vašem rukam. Ljubleni moj sin i vse dobro moje na tom čalarnom svetu, kuliko sem se razveselila, tuliko pak sada sem vu velike skerbi kak to bude. Kam ja pojdem? Ja pak mislim, ne čisto vu Senj, nego vu Brindlinu. Pri mom vice-

¹⁵ U pismima na hrvatskom jeziku promijenjena je grafija u skladu sa suvremenim hrvatskim standardnim jezikom zbog lakšeg razumijevanja teksta. Promijenjeno je sljedeće:

Promjena	Primjer	Promjena	Primjer
Ch > č/ć	Chajnjevo > Čanjevo	S > š/ž	Selim > želim
Sh > š	Nista > ništa	Z > s	Lizt > list
Sz > s	Piszati > pisati	Zh > ž	Zhupanije > županije
Cz > c	Dechicza > dečica	Sch > šć	Razpuscheni > raspušćeni

Također, pridodana je interpunkcija.

Budući da u pismima često dolazi do promjene u korištenju jezika (tzv. Code-switching), sve su njemačke riječi u hrvatskim pismima ostavljene u originalu, kao i hrvatske riječi u pismima na njemačkom jeziku.

jašpistu ostanem ako sila bude i da od tebi, ja ov nebi segurno bila, ar ja gospodinu biskupu nejdem doklam goder on meni pisal ne bude, ar na ov list nije moguće iti k nemu kojega je meni pisal, ar mene jako serdce boli na ov list. Ovde se sada već pripravljaju vsi na Madjara iti, a koji neprekani da bu pervo Madjar najne išel, nego Horvati na Madjare i tak bude veliko zlo onda za nas. Pri nas je vse lepo, kukuruze lepe, gorice lepoka su i vse je lepo, samo da bi nam mir bil i hvala Bogu poleg toga vsega straha sem ozdravila i zimnicu zgubila i ja pojdem zutra pod Bellu ako bude Josko doma. Ako bi moguće bilo za seme pšenice kaj bi si posejati dala, ar Zdelarova pšenica je sama lulka bila i kukola i cicera i pak i onak je prosil od mene za svoje kmete seme i tesake da ako ja uzemem 200 f vu srebru. Pak sem rajši mu pustila, ar je vez žitek jako zločezt bil, tak da herži kak je bilo videti čisto nikaj nije prirodilo, ar je preveć kasno sejal i tak Zdelarov žitek sevsem i slamum skupa ni više velal od 50 f vu srebru. Onda gde su tesaki koji su ga želi, vsakomu je bil obećal 20 xr srebra i 3 holbe vina. Lahko je obećat, ali je teško dati. Ovoga lista budem gledala da ga Josku tvojemu dam, ali ako ne bu nikaj, tak onda vu Varasdinu na poštu naj ga Josko da. Piši mi ljubleni moj sin gde naskorom.

Ti budeš predi kaj čul nego ja. S tem ostajem želno čekajuća kakvoga glasa od vas i vas vse skupa milion puti kušujuća i k svojemu serdčecu pritisakuća. Možibiti se već ne bumo videli.

Vaša mamica.

2) 25. 09. 1848.

Čajnjevo dana 25ten 7^{ber} 1848.

Meine liebe gute Nety!

Ich muß dir mit grösten schmerzen mich beklagen. Ich habe meinen viel geliebten Sohn Mettel den vergangenen Freitag in der Willa Brennica gewartet zu Mittag, weil ehr mir geschrieben hat ich soll hin kommen. Ich arme habe mit genohmen 2 große košare mit Muskat und 1/2 Mezen schene mit mokdur Nussen ganz friesche,

das dieses alles meinen lieben Sohn für meine liebe Nety das sehr ihr unde deine lieben Kindern bringt. Wer ist nicht gekommen, das war mein lieber Mettel und ich arme mußte dan mit weinenden Augen und traurigen Herzen und mit alle die Sachen nachause keren. Und so bin ich wieder so von heute undich liebe Nety zu schreiben ob du vielleicht in der Weinlese in Bella bist eine Auskunft von meinen lieben Sohn Mettel geben kannst, den ich bin in tausend Fuerhten das den Armmen nich wass zugestossen ist, das ehr vielleicht krank ist. Schreibe mir, ich bitte dich, wo ehr ist, ob ehr bey dir ist, das ehr vielleicht in Agram kranker allein ohne jemanden, der ihm bedinen mechte liegt. Liebe Nety, wie geet es dir und deinen lieben drey, bald schreibet ob sie alle gesund sind. Hir schiecke ich die Muskaten Trauben was noch geblieben ist. Hir schiecke ich eine Mezen Nußen. Auch der Josko soll solche gelegenheitlich zu dir bringen. Sie sind noch ganz frisch. Hier ist nichts Neues, als das unser Bann schon in Pest und offen ist, das wird allgemeine gesprochen. Liebe Netty, wolltest du nicht auf eine Zeit zu mir nach Čajnjevo kommen, jezt besonderß in die Weinlese? Ich werde erst den komenden Freytag angefangen zu lesen und jezt wird es sehr langßam gehen, weil wenige arbeiter man bekommt. Ja, were mir sehr lieb wen du, liebe Nettelr, mit deinen lieben Kinder zu mir nach Čajnjevo komest. Ich mechte dir mit meinen Wagen und Pferde entgegen komen wie weit du willst, den Mettel were auch nechener auf Agram. Berichte mir, liebe Netty, dein Vorhaben sobald als es moglich ist. Ich küße euch alle insgesamt recht herzlich. Ich bin gesund, Gott lob. Den Mettel laße ich unzelige mahl küßen und er soll mir was schreiben. Jezt noch einmahl lebet wohl, was ich von Herzen wünsche.

Eure Mutter Ozegovich.

3) 10. 11. 1848.

Čajno den 10ten 9^{bar} 1848

Dragi i moj iz szerdca lubeći szin!

Ja sem veliku žalost počutila vu mojem serdca kada sem tvojega dragoga listeka na me pisanoga prečitala, vu kojem sem razmela da ti dragi moj sinek moraš tvoju suprugu i dečicu ostaviti i k našemu dragomu banu. Ali samo da nebi nepriatelci na vas navalili gde i tebe bogca možibiti zatukli, kaj Bog oslobodi vsaku nesreću i občuvaj vas na vašem putu. Samo se čuvaj da nebi po kakve Koshutoveh mitah da nebi gde kakva stumadel gde kaj prevarila ali za veliki dar od Koshuta doblen gde na kakvo zlo dospel. Kaj bi ja sirota onda začela. Ja bi sebe od velike žalosti skončala. Dragi moj sin, zakaj nesi ti tvojega Joska Piskacha sobun vzel, koji bi barem vu tvoje hiži bil, ali čuval da pak tebi nebi kaj na putu ili vu ostarije gde, kak sam znaš nigde sada ni siguren čovek, baram z tobum po noći vu hiži bil, ali pak pre vrati spal. I zato drago moje dethe, ne moraš meni, tvoje matere zameriti, ar ja sem za te vu velike skerbi i ja sem sama sobum dokončala da kaj mi goder dragi Bog zmenu krene i oberne nikam iz mojega siromaštva se gibati, ar kud bi se ja pod moje stare dneve po svetu tukla. Nego ti prosi našega dragoga bana da naj on vsu zapoved podeli na verhovne da naj veliku marlivost imaju da nepriatel iznena da k nam ne bi došel i nas sirote potukel i porobil. Ljubleno moje dete, piši mi naskorom gde si i kak ti ide i čuvaj se da ti nebi pak kaj kvara ali vu hiže ali gde na putu bilo da ne budeš zevsema pak nesrećen, nego našemu banu se preporuč i koj ima sobum dosta ljudi, samo da te nebi gde vu Vugarske zemle, ako budeš moral tam oditi, gdo gde oztvaril i ne ječ predi nego drugi. To bi vse lahko bilo, ali vu napitku bi kakva nesreća mogla biti. Ti ne moreš si misliti kak je meni moje serdce tužno i žalostno za tobum. Samo, dragi moj sinek, piši mi naskoram i oveseli tvoju tužnu matter. Z tem tebe jezero milion puti obimajuć ostajem.

Tvoja, tebe ljubeća mati Josepha Ozegovich.

4) 14. 03. 1849.Čajnevo dana 14ten Merz 1849

Dragi i ljubleni moj Mettel i sin moj najdragši!

Ove dane sem čujti morala da si, dragi moj sin, jako skerblijf bil za me, da ti je Joseg pisal da sem ja zbetežala, ali hvala budi Bogu čisto zdrava jesem i meni nikaj ne fali. Ove dane sem bila pri Karleku vu Cerju, mojemu zetu, gde njega i maloga Staneka obodva zdrave našla jesem. Dragi moj Metelek, meni je obznanil i poslal Suvich Attestor Insinuation für die Execution für den 14ten Mey 1849. Onda dragi i ljubleni sin, piši ti meni kada dojdeš ti domov i kada bum ja tebe mogla videti i z tobum se zestati i pospomenuti. Ali drugač misli taj Attestor Suvich napraviti Execuciu nego si ti želel, ar on misli 14^{ga} vu Čajnjevu delati, 15^{ga} vu Šabacu i 16^{ga} vu Ravnu, zatem 21^{ga} maja iste godine na imajnu Bathina ležeće vu županije Varaždinske. Za sledeće dane rečeno meseca maja 1849 i ja sem kazala ova obodva komada pisam, pak da mi pove što je učiniti, ali on je meni kaziva da ništa doklom ti ne dolaziš, a ti hoćeš dojt drugi mesec april domov. Zato ljubleni moj sin, piši ti meni naskorom, ar ja jesem vu velike skerbi za tebe, ar čujemo vsakojačke zločeste glasi iz Beča da se na mirom Bečani dižeju i hoćeju nekaj novoga napraviti i zato dragi moj Mettel čuvaj se ti da tebi nebi pak kaj pokradjeno bilo i ne hodi po noći nikuda da tebe nebi gdo strelil. Kaj bi onda ja tužna mati začela, ar ja bi od velike žalozti poginula i vumerla i tvoja draga žena i dečica. Ljubleni moj sin ne hodi ti po noći nikuda, ar čovek nigdar ne zna gde ga nesreća hoće dočekati. Kak je mene skorom, ar su mi se moje kobile vu Varaždinu bile splašile i to je dragi Bog dal da su dobri cugli i vojke i zpusti bili, ar drugač bi me bile zatukle, ar ja sem na mirom na kučije sedela, ali Barica Zidaricheva je z menum bila. Ona je skočila s kučije, kajti se je jako bojala i tak se je na ruke pobila. Tak onda kobile od ostarie Wildenmana mahom su letele kraj Falerove hiže, pak dole Kramarichkine napolje. Onde su je dva muži ztavili koji su onde išli i tak sem ja vendar srečno dole iz kučije zišla i opet nazad vu kučiju sela i z Baricum skupa vu Cerje odišle. Z tem tebe lepo kušujuć i obimajuć ostajem i odgovora čakajuć,

Tvoja mamica Josepha Ozegovich

5) 18. 03. 1849.Čajnevo, dana 18^{ga} marza 1849

Dragi i ljubleni sin moj Mettel!

Ja se ufam da si ti lista mojega od 16^{ga} ovo-ga meseca prijel i vujnem razmel dobro da sem ja, hvala Bogu, čisto zdrava i da sem pri Karleku vu Cerju bila, gde maloga Staneka i vu Varaždinu Zoricu pohodila jesem. Sirota tvoja Netika pisala je meni da si ti jako vu velike skerbi zaradi mene. Meni, hvala Bogu, nikaj ne fali, samo ruke za gorice i bolje obdelavajne, onda bi vse dobro bilo. Je li kakvo na svetu uffajne da bum kaj nadomesšćejna za naše kmete dobili? Dragi moj sin, ja ti lepo i ljubleno hvalim za tvoju gratulaciju i želim tulkajše tebi dobro zdravlje, sreću i sveti Blagoslov čez vse tvoje kaj se tebe dersi i mene preporučam vu tvoju decinsku ljubav. Zatem obznanujem tebi da ja tak i kak od tebe lista dobila jesem. Titeku Ožegoviću obznanila jesem da si ti pisal i da naj ide vu Zagreb i da se naj zahvali pri Wranizanu i Klempaju. Drugač moram ti obznaniti da je Zidarich zavezda vu Oseku i da barem dva meseca ne bude od onud i zato neti treba na njega sada ništa pisati, ar ga ni doma. Naši su soldati vsi raspušćeni, samo na Josefovo imaju vu Križevce veliku paradu kakti na banovo godovno i od onud idu vsi domov i da se doma budeju muštrali. Jeli bude kaj stoga ali nikaj i Bogzna gdo nas bude sada pri Drave čuval od nepriatela. Gospon naš kotarni sudec Anton Nemčić je vre dugo vremena vu Beču. Ništa od njega nećeš pisati. Pri nas vru Križevce je bilo veliko zebirajne maloga vicekimeša, ali su pak na dulje dulekli 14 dani za rastuhe nisu nikaj napravili. Vu Varaždinske Warmedije je ostalo kak je i vlani bilo, a pri nas pak se naopak ide. Fodrozy Šandor i nekoji drugi mladići bi radi celu Warmediiu preobernuli da bi samo mogli. Dragi moj sin, dojdi skorom kmeni ali baram vu Horvacku zemlu. Ja sem one dve pisma kazala mojemu zetu Karleku od Suvicha Tabule Districtualske attestora kaj mi je poslal po jednom juratušu Insinutions Schrift za 14^{ga} maja da hoće vu Čajnjevu Execuciu imati i na Šabacu i na potlam vu Ravnu i Batine. Onda mi je rekel Karl Švagel da budesh vre ti, dragi moj sin, došel vu aprilu mesecu vu Horvacko

zemlu i da bi to samo istina bila da bi ti, dragi moj sin, došiel i kada dojdeš, da bi ja sirota znala. Ali ako tebe ne bude sim vu Horvacko, kaj ja onda bogec počnem? Švagel, kak se meni vidi, neće se nikaj pačati vu ove posle, ar je samo od tebe govoril da ti vre budeš došel. Gustek mi je iz Graza gratuliral moj godovni dan. On mene nije hotel pohoditi kaj je vu Varaždinu bil i svojem šogorom je vu Klokovec hodil, što naj bude Zbogom, naj mu Bog oprostí. Pri nas je jako zima postalo. Z tem ostajem. Tebe ljubleno kušujuća i obimajuća pak na skorom od tebe lista čakajuća,

Tvoja mamica Ožegović

6) 20. 11. 1851.

Čajnevo dana 20^{ga} 9^{bra} 1851

Dragi i ljubleni moj szin Mettel!

Iz serdca se radujem čujti iz lista kojega si mi vu Varaždin pisal, koji list je meni Karlek sada ove dane po mojem čoveku poslal. Kaj ti ja nis bila kak sem tebi pisala da vu Varaždin pojdem, ar zbog zločestoga vremena i velikoga deždjevja koje je pri nas bivalo i dan danas ni se jošće nahadjam doma vu Čajnjevu. Niti vu Varaždin čez zimu stanuvati ne bude moguće iti, ar je pri nas svet zapert, ar je takov snek opal da se ljudi spominaju da jošće toga nigdar nije bilo. To su tuliki zapuhi i drugač je klafter visoko snek pri nas i ovo ti lista pošiljam po mojem dečaku vu Varaždin na poštu, ar su moji slugi vre jedno tri dana hodili snega gazit i z lopatami na stran odmetat. Samo tuliko su odmetali da pojedinan čovek može iti stezum do ostarije vu Paku, a za njimi z vati niti pitajna, ar totu je 200 ljudi treba koji bi razmetali i barem 24 volove koji bi za ljudmi puta delali i tak lepo sedi grofica Šmidekovic na Reke kak i Zidarićka svojum decum vu Sudovcu i tak tvoja majka vu Čajnjevu i jošće sada sneg tak ide, kak da bi ga najbolje vejal i strahoviti veter koji snega raznaša i tak je pri nas zlo. Tuliki su zapuhi kakti kakvi najveći gradi da bi se bili načinili, niti z hiže van neje moći iziti pred velikem vetrom, ar hoće čovek mahom zaslepiti. Gospodin je meni pisal da je dobil slive i Eingebotene unferzert i da

mu je jako drago da sem ja zdrava. Ja nisem nikakove penez od Karleka zdigla ni ne budem, ar vre sem morala platiti polovicu za pute i težake, tojest 16 f vu srebru. To drugo budem vre takajše vse z vremenom platila. Kaj se dotiče obligatorie na steplinu budem vre dala napisati ali sama napišem i Karleku pošalem i onda on meni moju quietaneiu dal bude. Ja nisem hvala Bogu betežna i jošće nisem nakanila vumreti. Kaj se ti, dragi moj sin, tak bojiš za svoje novce kaj si za Barabaša posudil? Ja se uffam, ako je Božja volja, tebe drugo letto pri meni z tvojum dragum Netikum i dečicum vu Čajnjevu videti i serdčeno pozdraviti i obljubiti mojega dragoga sina koji meni vendar nekuliko piše i za mene se ne spozabi kak se je Gustek, koji za me niš ne mara. Barem mi ti piši, dragi moj sin, pak mi kaj piši kak je pri vas vu Beču i gde da je Bedeković baron. Ti meni samo na Bresnicu piši gde je Ožegović Tituš vu Horvackom. Ovak ja najhitrije lista dobijem, ar od Karleka bi po mesec i dva tamo list ležal doklam ja vu Varaždin ne pošalem. Pak da čovek nema ništa posla, vu ovom zločestom vremenu je veliki snek, bi na putu vumerl. Kak su pri nas vre dva muži koji su večer od svoje kleti išli domov, ar je tak snek z vetrom teri zapuhal da nesu teri videli. Gazili su doklam su mogli, ali su potlam opešali i jakost zgubili i tak vu snegu poginuli i takvo je zlo pri nas. Onda dragi moj Mettelek ja tebe lepo prosim da mi ti kaj pišeš kak je vu vašem Beču. Vu Varaždinu kak mi na ladajnu čujemo da je voda jako mnogo kvara naredila i 17 hiž iz ledine odnesla i tulike moste poderla. Ja sam čujem povedati od muži kaj kada tebi obznanujem i jesem tvoja mamica koja vas, draga moja deca, lepo i ljubleno k mojemu serdavcu vu duhu pritiščem doklom vu istine buder.

Tvoja majka Josipa udova Ožegović

7) 31. 05. 1852.

Čajnjevo, den 31ten Mey 1852

Dragi moj sin Mettel!

Feminica je pri meni. Ona z menum Seiden Wirmer hrani. Noj je pisal nezin gospon iz Varaždina, da si ti dragi mooj sin pisal njemu, da si ti serdit na mladoga Femena, zato kaj nije vre odišel vo Horvacko. To su vse ove tepčete krivi mladi Kereskeny, koji je došel vu Beč, pak je Femena našel i oprosil da mu vsakojačke Instanczie napravi. On ima kvartira in Leopoldstadt beym Weißen Kessel, pak je Friz Kereskeny Femena k sebi uzal vu svoju hižu, a nijeden nima krajcara penez. Sada stari siromak Femen se plače da se hoće on moriti od velikoga plača za sina, da nebi zloga naredil i kam vu kakav rešt dospel. Ove tepče, te ti Kereskeny su dva bili. Fricz je gore vu Beču ostal, Lacko je domov došel. Niti ni nikaj mladomu Femenu povedal da ide domov. Femen se sada sramuje pred te dojt i zato Femen stari siromak, on tebe lepo i ljubleno prosi da bi ti si jednoga fiakera uzal i bi sam vu Leopoldstadt zum Weißen Kessel išel i tak i Femena sobum zel i mahom na Banchof s njim odišel i vu Horvacku ga poslal mahom do Marburga. Potlam pa po Eilwagen Varaždin poslal- da bi ti vu jutro išel ob fertali na sedem. Onda bi ga jošće doma vu hiže zastigel, ar ovo tepče Kereskeny njega drugač ne bude od sebe pustil, ar su ga ovde vu Varaždinu hoteli zapreti kaj ti je Excenien dobil, pak je vse pretiral. Odma je vušel vu Beč, pak je neakov totu vu Beču Fiterer iz Varaždina, koji je stacunar vu Beču. On, kak čujem, je Kereskenyu 1000 f srebra obećal priskerbeti za potrošiti vu Beču, kaj još dan danas nije dobil, nego ovi dva vse vu to ime lepo troše. Zato ja tebe kakti mati prosim od moje i Božje i staroga siromaka Femena strane da se ti smiluješ i rešiš toga mladoga Femena od Kereskenya i pošaleš vu Horvacko. Finika Feminica ti jezerokrat ruke kušuje i prosi da ti hoće do smerti zahvalna biti, samo gleda da je sina pošleš domov. Kaj tužna mati terpeti mora.

Tebe lepo kušujuća, tvoja mamica Ožegović

8) 22. 01. 1853.

Varasdin den 22ten Jener 1853

Mein lieber guter Sohn Mettel!

Ich kann nicht unterlassen, das ich zu deinen mir sehr teuren Namensfeste zwar Worte ausdrücken kann. Es gehet gewiß aus ganzen Herzen heraus, ich wüsche dir teurer Sohn noch unzählige Namenßfeste zu erleben und in bester Gesundheit, Zufriedenheit mit deiner teuren Nety zu zubringen und mich in deiner kindlichen Liebe zu bechelten. Wie geet es der lieben Nety, ist ihr schon etwas besser ob die Ida ins Kloster gekommen ist ob deine Schwiger Mutter glücklich nach Wienn gekommen ist, ob du lieber Sohn gesund bist und wi geet es den Lujchi ob ehr fleißig lernt? Ich war auf 14 Tage abwesent von Warasdin teils in Chajnjevo meine arme Wirtschaft untersucht und nach Agram bin ich den 10ten Jener und den 12ten bin ich zurick nach Chajnjevo. Ich habe ein Kscheft gehabt noch die versprochene diereß Obst und verschidenes eingeßotene für meinen guten Schwagere Bischoffen nach Zeng. Ich habe vohl einige Mahl unseren Herrn Pfarer gebeten er mochte diese Sachen über sich nehmen wen ehr nach Agram fahrt und den Leizendorfer zu übergeben. Leider ehr hat es nicht getan. Wie ich also gesehen habe das ehr sich weigert das ihm nicht auf der Reise was zusammenbrechen mochte, weil ehr ohne dem ein Glückßkind fürs ummwerfen ist wie ehr auch jertz den 7ten Jener wie er mit den Kuchenjak nach Agram gefahren ist 3 Mahl umgeworfen ist und sich total beschedigt hat, so das ehr die ganze Woche in Agram gelegen ist. So bin ich alein gegangen und bin auch bey den Alt gewesen, aber ehr sagte mir, das wenn ehr die Wirtschaft übernehmen mechte gleich wieder Blut brechen mechte. Aber in St. Ivan bin ich mit den Juricza Piszachich zusammen gekommen. Ehr sagte mir, das ihm die Wandellstein von Agram, die eine gebohrne Jelachich ist, geschrieben hat für sein Gut Novakovecz. Es war schon zu spet, weil schon vor 5 Tagen hatt der General Burich es auf 6 Jahre gemitet und so war ich mit den Alt bey dieser Wandellstein die mir gesagt hat, das ich soll alles beschreiben was da ist. Ich mechte gawieß gerne

alles, ich bechalte gar nichts für mich, weil ich mich mit der Wirtschaft nicht mehr glagen will. Ich habe nicht mehr viel Jahre bis meinen Tod und warum mechte ich mich so sakrificieren, und auch Contribucion soll der Nemliche bezahlen und alle Zalungen die auf mich komend. Lieber Mettel was sagst du? Die Wandelstein wird schon jemanden haben dem sie es geben wünscht, soll mir jerlich geben 1000 f. Ich gebe ihr das ganze Bergrecht und Feudum instrumentum kann man überschezen was da ist, was es wert ist und eine Obligacion über das für das mir alle Jahr Intereszse zahlt oder das Capital erlegt, das ich den Wuschich bezahlen mechte. Ich war beym Leintolay, hate mir gesagt, das in Monat Februar erst werden wir etwas für die Unterthanen bekommen, was das weiß ich nicht. Schreibe mir bald was lieber Sohn. Ich hohr das wieder Crick sein wird. Dan mechte ich nicht gerne im Chajnjevo allein sein, weil es heist mit den Turek soll gewies was was sein. Hie mit küße ich dich unzelige mahl wie auch die liebe Nety. Gott gebe ihr bessere Gesundheit. Ich bin Gott lob jezt recht gesund. Mir zirnen dürfe ich mich nicht.

Deine Mutter Ozegovich

9) 05. 02. 1853.

Warasdin, den 5ten Februar 1853

Mein lieber gutter Mettel!

Du willst mir garnichts schreiben. Ich kan aber nicht unterlaßen eine gute Gelegenheit, die ich habe, weil der Herr von Bashlin nach Wien gehet. So beeille ich mich dir einige Werter zu benachrichtigen: Itens, das ich dir schönstens danke für den Sessell, der just recht für mich seyn wird, wenn ich nicht in die Pacht das Gutt Chajnjevo gib. Schau mein Kind, wie der Mensch hat überall Feinde. Die Wandellstein hat erfahren, das die Gegent so schlecht und die Lage, dass die Parthey garnicht hin sich begeben will, das Reibereyen dort sehr viele gibt. So weis ich nicht, wehr diese Posten gebracht. Sie hat mir geschrieben, dass sie durchauss nicht nehmen will, aber der Carl Pastory war mit den Gußtav bey mir diese Tagen

und sagte mir, das ehr will mir beyhilfflich seyn und das ehr weis einen Arendator von diesen Copak der bey der Staad angestellt ist. Seyn Bruder, der das Castelanes in Pachtung gehabt hat und der Pastory sagte mir, das ehr selbst will den Contract machen, wen du nichts da wider hast, weil er auch das Gutt Chalinec in der Pacht gehabt hat. Der Carl Pastory sagte mir, wen ich meine 600 f rein bekom von Chajnjevo, das ich froh sein kan und das wird der Pastory den Copak dazu bringen wird. Ich habe den Pastory gefragt, das ich alles ihm übergib, die ganze Bergrecht, weil es jezt sehr schwer für mich umzucabieren ist, weil die Bauern sich weigern und das Feudum Instrumentum mißte alles überschätzt werden und eine Obligacion ausgestellt wo ehr der Pechter die Interessen davon zallen mächte, weil ich im nicht will totes capital halten, das mir keinen Nutzen traget. Lieber Mettel, ich habe den Pischoff nach Czench geschrieben, das nehmlische, das ich in die Pachtung geben will und nicht im Stant mehr zu wirtschaften, in dieser Lage, der ich bin in deme ich nicht mehr der Wirtschaft nachsehen kann. Wenn du, lieber guter Mettel, mechtest den Carl Pastory etwas davon schreiben, was du denckest und das Beste glaubst was zu thun ist. Ich werde bey die Pastory in Krisovljan mein Namenstag zu bringen, wenn ich derweil lebe. Die Pastory Carl und Sandor sammt den Gustav waren bey mir in Chajnjevo den 18ten Jenner alle zusammen gespeist. So waren wir recht lustig, einer den anderen recht gesorgt mit der Wirtschaft wi sie schön stet jeziger Zeit. Lieber gutter Mettel, schreibe mir bald wieder und ich mechte gerne wissen wie sich deine liebe Nety befindet. Vergebe mir, ich kan nicht helfen, ich habe schon zweimal getreumt, das sie in der Hoffnung ist und recht gesund war und wie geet es dir lieber Sohn? Bist du gesund und deine liebe Kinder? Was macht der Lujchi, die kleine liebe Ida in Kloster? Alles dieses berichte mir und der Gustek war neulich hir und sagte mir, das seine Lety die vorletzte Tochter Fleck hat, so habe ich ihm gerathen gerstal Schleim den Kind anstat der vielen Milch, weil die Milch viel Schleim macht und nicht zu warm und nicht zu kalt, so mittelmeßige Werme in Zimer zu halten, aber nicht

das Kind zu verhüllen, sonst schlagen die Fläck zuriek und auf, was imer einen Teul brechet was aus. Hie mit lebe recht wohl und grüsse alle die um mich fragen werden. Ich küße dich herzlich und deine liebe Nety auch herzlich und bin mit Sensucht entgegensehend eine baldige Antwort.

Deine, dich liebende und herzlich Milionen mahl küßende Mutter Josephina Witwe von Oze-govich.

10) 25. 02. 1853.

Varasdin, den 25ten Februar 1853

Meine liebe teure Nety!

Berichte du mir offenherzig wie es den lieben Mettel, meinen inigst geliebten Sohn gehet. Der Karl Pastory sagte mir gestern wo ehr mich besuchte, dass der Mettel recht krank in Bette laek. Vielleicht Melotenflaster auf den Hals were gut zu thun, oder gar die Wisieatory, dass den Schmerz auszigen mechte, ausgurgeln efers und den Hals und die Füß warm halten, den von die Füße komt das ganze übel. Liebe gutte Nety, berichte mir wie es den armen Mettel geheht, ob ehr schon beßer ist, der Mettel hat sich müssen seher verkülten oder mit vielleicht kalte Speisen verderben. Bitte dich liebe gute Nety wi sie unser Herr Gott bittet, berichte mir nur bald, den ich bin so traurig das ich seydstern habe nicht getrunken und nicht gegessen und ich weine Tag und Nacht für ihm. Was werde ich anfangen wen er seine arme Mutter nicht mehr sieht, die siec so sent nach ihm zu sehen. Und so bin ich in meiner eiserst grösten Traurigkeit und wi ich auch so schon so viel in die Zeitungen von den Verbrechen der möderischen Menschen in Wien gibt, dass man nicht siecher sein wird in die Zimer und auf der Gassen zu gehen. Wie geet es der kleiner lieber Idica, ob sie schon gesund ist? Ich höre, dass sie in Kloster soll krank sein. Und wie es gechet den Lujchi, ob er gesund ist? Und liebe Nety wie ist mit deiner Gesundheit, ob du wenigstens gesund so weit bist, dass du den armen Mettel was ehr braucht versorgen und ihm Gesellschaft leisten, dass so nicht imer in traurigen Gedancken ist? Darum liebe gutte Nety, ich bitte

dich, dass du mir alles beschreibst: wie hat sich die Krankheit bey meinen lieben Sohn angefangen, was die Ursache ist der so grosser und starker volich die ehr gelieten hat und das nach dem von Bauch auf den Hals sich begeben hat, mecht er nicht die trockenen Sakel mit Holler oder Gamilen und Lohenemehl die Sackerl und Kaepfer hienein missen das hat sehr geschwint seinen Vatern geholfen. Trockene Sakerl imer auf den Offen gewermt und auf den Hals getan, wan es kalt war wiedern anderen genohmen, 2 Sakerl und hinein zwischen die Gamillen der Holler. Wenn kein anderes Mehl vor der Hand ist, so ist auch Cornmehl gut zusammenmissen. Der arme Schwagel hat ein genohmen. Er ist auch krank und mir ist auch ein um ein Unglick zukomen. Ein Okß hat bekommen auf den Gutte in Chajnjevo Sand und Stein, dehr kan nicht uriniren. Ich habe den Rothenstein hin geschieckt, wen ehr ihm noch lebendig trifft, das ehr kan was bey ihm operiren und so hat man alles Unangenehme, nichts Angenemes zu erwarten. Hie mit bin ich den lieben Sohn Mettel unzelige Mahl küsse und zum meinen Mutterherz inigst dricke. Dich liebe Nety samt die Kinder schön küßend, erwarte ich bald eine baldige Nachricht. Deiner Mutter und der Lojsika alles schöne bitte von mir zu sagen und allen die um mich was fragen werden. Euere Mutter,

liebe Nety

Josephina Wittwe von Oze-govich

11) 08. 04. 1853.

Varasdin, den 8ten April 1853

Mein lieber gutter Sohn Mettel!

Ich muß dir berichten, das in Chajnjevo auf unsern Gutte 5 Klafter hoch der Schne groß war weil und auch Häuffungen hat der ungeheuer Wind gemacht. Ich habe den 4ten dieses Monats hie nach Chajnjevo eine gutte Beschlößerin und Mayerin geschickt, aber bis nach Sudovecz ist sie mit der Fuhr gekomen, weiter aber nicht möglich war, weil man hat mehreher und auf die Felder herum den Weeg suchen. Ein Bauer ist von daweg

nach Chajnjevo um die Burschen gegangen, welche die Sachen, die ich geschickt habe, hin zu Fuß getragen haben und die gutte Beschlüserin muste zu Fuß die Reise mit die Burschen antreten und der Farman mußte zurick nach Varasdin umkeren und so bis Georgi bleibe ich in Varasdin über den Marck, dan aber den 2ten Mey wird schon auch guter Weg seyn nach Chajnjevo bis dahin. Ich habe noch nichts bekommen von die Unterthanen. Der Herr Novak ist ohne Geld nach Varasdin, aber jezt wieder steht es in der Zeitungen, das bis 18ten dieses mißen alle ihre Bittgesuche eingeben. Vielleicht wird auch jezt der Herr Novak nach Agram gehen, das ehr solches Geld bringen möchte. Die Hany und der Gustaw und der Karl waren bey mir auf den Besuch. Ich bin ein wenig beßer, als ich eher war, aber das schwere Attem habe ich imer. Wie geet dir lieber Sohn, hite dich mir, das dir nicht was geschiht. Ich bin imer sehr besorgt, das nicht in der Nacht oder sonstwo dir was beses zustost. Nehme die in Acht, wen du dir was bey die Schneiders wird machen wie nicht warneth wird, weil man jezt nicht genug auf sich selbst nicht genug Acht geben kann. Wi befindet sich die Nety und die Kinder? Ich laß alle recht herzlich küssen. Komt bald deine Schwiegemutter nach Croacien? Liebes Kind, schreibe mir wieder bald. Naß plebanuš kak čujem je jako betesen i Roncth, njegov kapelan ima anginu i hoće vumreti. Kunoojchka bude nazkorom došla vu Beč k svoje kćere gdo da čujem da hoće vumreti. Tebe samt deinigen recht wohl ich küse dich unzelige Mal.

Deine Mutter

12) 04. 06. 1853.

Čajnjevo, den 4ten Juny 1853

Dragi i ljubljeni moj Mettel!

Iz pravoga serdca mi je žall da je sirota Netika tak zlo spravlena i pak tak jako bolesna da sirota nije mogla svojum mamicum vu Horvatsko odići, može biti pak, dragi Bog kojemu budi hvala i dika pak dade da je bolše bude, kaj ja iz serdca želim. Ja sem hvala Bogu za sada pri dobrom zdravju i

onda jošćem bolje bude da budem kiselu vodicu pila koju ti, dragi moj sin, kak sem iz tvojega lista razmela, Karleku naloga dak jesi da za mene preskerbi. Za koju vodu ja tebi ne možem dosta zahvalna biti, ar to meni jako dobro čini, ar sam i u toplica dve flaše spila, ali je jako drago. Jedna flaša 16 xr minz. To je strahovita dražina vu toplica. Za obed 50 xr minz, za jednu šalicu kave 10 xr minz, od hiže po 1 f minz vsaki dan. Ja sem bila 10 danov. Uzela sem dvadeseti kupeli i vsaka kupel je 12 xr minz. Jako zločeste male žemle pak i žemla 1 xr srebra. Ja sem došla domov 3^{ga} juniuša iz topli i ostanem doma do 23^{ga} juniuša. Onda pojdem vu Varaždin na sejnem k Ivajnu. Predi iz Čajnjeva nejdem nikam, ar moje gozpodarstvo jako zlo ide i zato sem uzela jednoga dvorskoga. Ako se budeš mogel izmisliti Verhovchevoga brata po Matere, nekakvoga Padachicha Franca. On je negda pred 6mi leti bil vu Trakostajnu i Klenovniku pri gozpodarstvu jedno 17 lett. Neje više tak mlad, 45 lett more imati, udovec, žena mu je vumrla, 2 dečke ima. Nje je vu meštriu dal. Ja sem mu obećala, ako bude dober i marliv da bude na leto imal 60 f srebra, drugo leto pako ako bude dobro gospodaril da mu platim 100 f srebra i zato moram ja sada doma biti da mu vse pokažem i povem gde koj je i kaj spada pod Čajnjevo, ar moj span je veliki lump. Nigdar doma pri gradu ne spi i naveke se klatari s puškum samo da ga pri hiži ni, pak da mu kaj velim onda je preveć grob z menum. Ja mislim da ga budem morala onkraj dati, ako ne bude nikak drugač moglo biti. Nikaj nije hotel zgraditi, ploti su vsi poderti i potergani i skurjeni, vse selski se nesu znosile i tak se nemo čina takvoga čoveka ni kaj zanesti. Dragi moj Mettel, ja te milion puta kušujem za ovu dobrotu, za kiselu vodu za koju si se ti zmislil za me sirotu. To meni bude jako dobro vučinilo. Dragi moj Mettelek, daj mi pak na skorom piši je li kaj naše drage Netike leži, je li se bar iz posteale stala i je li koliko već iz hiže hodi na luft. Ja ju jako milujem i budem z gorućum molitvum Gospodinu Bogu za perveše zdravje da joj podeli. Ja se jako radujem nad dečicum da su ona hvala Bogu zdrava i friška i ti dragi moj sin samo mi se ti čuvaj, ar ja znam da ti dosta velike skerbi imaš. Gusteka deca su vsa zdrava. To mi je pove-

dala baronica Rukavinka da je bila vu Križovlani. Ona je vu Toplice došla i zmenu se je spominjala. Z tem ostajem. Vas vse skupa jezeroputi kušujuća ostajem,

Vaša mamica Ožegović

Ljubleni moj Mettel, ja sem čula glasa, meni je Rakovec doktor povedal, da hoće Benko Lentolay se pensionerati dati i da više viceban ne bude. Vidiš, moj sin, to bi bila služba za tebe da li bi mogel vu Horvackom biti, ar Netike nikak zdravje ne služi vu Beču. To jedina služba bi z tvojum službum koju sada imaš bi par bila, samo bana našega za to oprosi doklam na bude gdo drugi postal, ar ti tvoju Netiku zgubiš vu Beču, ar za nju nije zrak tam. Zato ne moraš na me serdit biti, ar ti ja dobro želim i meni bi drago bilo. Ja vas lepo kušujem.

Vaša mamica Ožegović

13) 06. 07. 1853.

Čajnjevo den 6ten July 1853.

Mein lieber gutter Sohn, mein allerliebstes Kind!

Ich muß dir hir bey geschloßenen Brif von meinen fiskal hern von Ukernek mittheilen, wenn es dir möglich ist diesem Menschen was gutes thun, weil ehr mein fiskal ist, weil mir die Bauern zalen alle Welder und rothen ein. Das hat mir Schaden in meinen Wald..... 200 f minz in Silber. Die Fehler Span und Lugar, der..... Traf gerne bey die Bauern gesen hatt und auf einen Wald noch eine laßen. So habe ich gleich einen fiskalen gebracuht, der sich in dieser Sache gut verstehet, weil Feter war einer der Herr von Wuschich. Weil ehr aber eine Dienst angenommen hat gehabt, so weis ich nicht ob ehr solchen noch beybehalten hat, weil ich schon den Ukernek genohmen habe. Wen aber in Anlas ist für diesen guthen Lohen bezahlen. Deiner gut dazu..... Lieber Sohn, mietet dier und deiner teuersten Nety in einen Ich habe den und der Nety contes ergeht der.....denen..... Mir tat das

Waßer unter gleichlich gut, der Sauerbrun. Ich habe schon gesagt wie leicht das dir unser Herr Gott gibt viel Glück und sagen über, alls was dein gehort, weil du lieber Sohn mir so große wolltest auf diesen Sauerbrun gethan hast. Der Carl Shvangel gehet mit seiner Muttet nach Sauerbrun jezt bald, die Rucz, ihre Schwester gehet auch mit. Unsere beyde Geistlichen sind nicht fürs Land gebildet weil sie mit den Land Volk nicht umzugehen wissen. Einer ist von Agram, der andere von Varasdin gebohren. Beyde Stetler, hochnasig und stolz, nichts herablassen. Unser Pfarer ist schon 4 Monate nicht zu Hause auf seiner Pfar. Er ist wo zu St. Xawerin neu dort zu Agram. Ehr hat Bader brauchen diesem, das unter hat ehr sich na Reke auf den Ball hat, was der junge Schmidek gegeben hat verdorben und sey der Zeit ist ehr nicht geschund, ist imer kranck und die Tube noch raucht einer. Sofort kan er nicht gesund sein. Lieber Sohn schreibe mir bald, das mich arme ein wenig erfreue. Ich bin imer für dich traurig weil ich dich heuer nicht sehen werde und bin ich ganz unzufrieden. Od Gusteka ne znam gde je. On mi ništa neće pisati. On nikaj za me sirotu ne mara, niti hoće k meni dojt, niti kaj od sebe da čujti. O sakojački mi na skoram piši. Kak je tvoja draga Netika, koju ja milionkrat kušujem i želim da bude čisto zdrava? Kak su draga vaša dečica, Idica kak se lada vu Kloštru i Lujchek? Je li su vsi zdravi i veseli? Šimunčićka je bila čujem vu Kloštru i Gizelu Roth pohodila i Idicu. Ztem ostajem i prošnu moju ponavljam da mi zkorom odpišeš.

Vaša, vas ljubuća mamica Jozipa Ožegović

14) 10. 11. 1853.

Čajno dana 10^{ga} 9^{bra} 1853

Dragi moj sznek!

Včera navečer iz pošte sem tvojega meni ljublenoga lista dobila, iz kojega sem razumeti mogla da ti dojdeš 30^{ga} ovoga vu Križovlane spat, kam želiš da i ja stići možem i drugi dan moći ići skupa zajedno vu Varaždin. Dragi moj sin, ti meni pišeš da bi moj kućiaš mogel vino mahom otpela-

ti na Bellu kada je pšenicu vu Čajnjevo pelal, ali pšenica je vre na polju zelena. Onda nije moguće bilo, jerbo je moral kočiaš jeden dan sim i tam dojt. Onda to nije moguće bilo tako hitro sterhom ići i moral je z kojnji vlačiti. Pri nama curi jako sneg danas. Ovde je allgemein glas da je gozpodin Nikula Mikšić za četerdeset jezer vina prodall. Četiri jezera jednomu Bečanu. Kaj se Bedienera tiče koji i tebe podvori vre bude skerbleno, ništa se ne brini za to, samo da mi zdrav i frišek se vu domovinu vratiš. Ovde se ženi grof Šmidek i jemle iz Cerja Balogovicu Aureliu, moju zeticu. Ja nisem ništa od toga znala, nego ove dane je sam Šmidek došel k meni i kazival mi je da su zaruki već prošli i fašenske dane bude die Trauung i da njegova mati nemu dade Ausstaferung šivati. Ja nisem bila vu Varaždinu na sejmu, ar su marovski konjni vlačiti morali, kaj ti smo jošće onda sejali. Pak nemam već kak jednoga knehiša zimskoga jačmena. On dobro rodi kod nas. Onda ja dojdem vu Križovlane i tvojoj želi za dosta vučinim. Ztem mene vu vašu detinsku ljubav izručam i moju dragu Netiku ljubleno obimlem i kušujem. Nezina mamicza jako dobro vam zgleda. Ona se vsaki dan špencir vozi vu Zagrebu. I ja bi se vozila da mi može biti, ali zaludo kada mene nije tak sudbinja nadarila z blagom kak nju. Ja znam da je već vu Beču gospodin Mikšić i novce vu Beču na kapital dal što je vino prodal. Sada moram dokončati, ar jošće danas hoću da na poštu stigne list i zato vas lepo i ljubleno kušujuća vu ostajem doklam vu istine bude mi moglo biti,

Vaša mamiza Jozipa udova Ožegović

Mojemu dragomu sinu

P.S. jeden maleni paperic je bil vu listu. Jesi ti to navlaš del nuter ali je kaj bilo nutri to ja ne znam. Ich küsse dich adue.

15) 16. 09. 1854.

Čajnjevo den 16ten 7^{ber} 1854.

Mein lieber gutter Mettel!

Ich habe richtig dein mir liebes Schreiben erhalten von wo ich ausgenohmen habe das du

samt die deinigen Gott lob gesund bist, und auch vielleicht schon in dein altes quartir eingerückt bist. Dein Schwager Lewin Rauch war bey mir über Mitag in Chajnjevo. Ehr hat den Zdenchaj gesucht und weil der Zdenchaj gerade dan bey mir war, wir sind in die Weingarten gegangen, so hat er uns da getroffen und mit uns über Mitagmahl geblieben und zum Zdenchaj schlafen gegangen und den anderen Tag ist ehr über Kuscherowec nach Creucz und nach Raven den Zdenchaj seine Okßen, die ehr seidt 1ten 9^{ber} 1853 mesten hat und kan sie nicht verkaufen. Ich weiß nicht was die Ursache ist, sind sie zu theuer oder was es ist. Der Zdenchaj sagt, das ein Ohß hat 15 Centner, das muß eine große Maschin sein von Ohßen. Heute schreibe ich den Carl Schwagel, das Ehr in Dinstag Abend mechte schlafen kommen nach Chajnjevo, das man in Mitwoch in der Früe die Beschreibend anfangt, sonst wird nie ein Ende sein. Unseren Pfarer ist nicht recht, das der Zdenchaj hat in die Pacht das Gutt von mir genohmen hat, weil der Pfarer nicht gut müt den Zdenchaj ist. Warum, das weißich nicht. Die andere Woche werden wir den Kukuruz erst glaüben weil bey uns kan man nicht Tagwerker bekommen kann. Mein lieber Mettel, schreibe du den Carl Schwagel, ehr soll ja nach Chajnjevo komen, das ehr auch bey der Beschreibung wird. Ich habe schon 300 f minz ausgezalt und 9 Monat Intereßen 13 f 30 xr minz was ich schuldig war. Ich wünsche gewüß nicht mer zu wirtschaften weil man nicht auskomen kann und bin auch mehr kränchlich als gesund. Vielleicht aber wird der Zdenchaj kaufen, weil ich erzelt habe von den Rauch wie ehr in Chajnjevo war, das du gelaßen hast auf 20 000 f minz der Zdenchaj aber nur 12 000 versprochen hat. So sagt darauf der Baron Rauch, das du wirst bald zusammen mit den Zdenchaj komen, das ehr wird so viel geben, wie viel du sages. Der Zdenchaj wird jezt bald um seine Tochter gehen nach Wien unde dieses Monath wird ehr nach Wienn um seine Tochter, so komt ehr gevieß zu dir. Laß aber nicht volfeiler das Gutt Chajnjevo. Für den Zdenchaj ist es imer so viel wert.

Hie mit küße ich euch alle recht herzlich und bin euere Mutter und Großmutter Ozegovich. Die-

se tage war dein Josko alein mit einen Burschen um den Wein, den du schon bezahlt hast. Sada ovde je jako zlo z ljudmi. Kaj ti je jesen, sada vsega je za jesti. Ztem zbogom.

16) 01. 10. 1854.

Čajnjevo, dana 1^{ga} 8^{bra} 1854

Dragi i ljubleni moj Mettel!

Ov čas sem dobila tvojeja meni predragoga listeka, vu kojem razmela jesem da se vi dvojicza sretno iz Praga nazad povratili i da ti moj dragi sin opet vu tvoj stari quartir u Beč se nastaniti želiš, kaj mi je jako drago bilo čujti. Ovo ti pošiljam nekuliko kalničkoga Teha, kojega mi je na tvoj prvi list Shijanzky poslal, ono kaje pri ruka imal, kaj bude moja premila kćerčica Netika pomalom kuhati si dala i pila i ovo kaj potlam dobim od plebanuša kalničkoga ću vse vu Varaždin donesti da Karlek može poslati tebi vu Beč. Ovo ti pošiljam popis od Čajnjeva i to nije istina kaj je tebi Josko pisal za grozdje. Ja sama budem brala grozdje i poberem gornicu. Ja mislim da bude jako dobro vino spravleno i da ti dragi moj sin jedno i drugo vino kupiti od mene moreš ako hoćeš. Nego vole moje ja bi rada prodati, pak mi Zdenchaj niti moje peneze neće dati. Mene stojidu četiri voli dosta, veliki ridji 300 f vu srebru. Ja jih drugač ne možem dati. Ako bi je ti vu hranu na pitajnje hotel uzeti, ja ti platim kak ti i drugi platiti hoće. Kuružu letašnu je uzal Zdenchaj po 1 f 48 xr vagon vu srebru, to jest zverhom vagon. Herž je jako zločesta, puna kukola i grahora. Nju mi plaća samo po četiri forinte vagon. Kukuruz je došlo 149 vagonov verhom. Ja bi želela do 18^{ga} 8^{bra}, ar bude potlom zločesto vreme, vre za onda vu Varaždinu biti. Ovde pri nas je veliki strah za tolvaje. Jedno 50 deserterov je povušlo od regimentov i soldati i žandari je pregajnjaju i pri St. Križu blizu Krapine su obili i stibrege novse preko 2 jezera uzeli i zatukli notariuša. Naš Titek, koji je načelnik, Ožegović na mirom stražu žandare pri sebi derži i kak čujem da se i meni groziju da k meni dojdou da arendu i druge novce odneseju, a ja sirota ništa nemam. Ono ka mi je Zdenchaj i dal bil 300 f sem

mahom platila moje duge i Klari vu Križevci, brata Josepha Doviczi i Kolara i Kovača i oztale vu stacune. Onda niti 5 f ne zmorem doklam ne dobim od Zdenchaja za kuplena dugovajna peneze i tak sem ti ja sada velikom strahu ovde vu mojem siromaštvu sedim sirota. Ah, budi mene Bogu milo. Zdenchaj je rekel pred fiskališem Barabašem da 16 000 jezer hoće dati za moje Čajnjevo. Tak bude dal i 20 000, ne mu treba ništa dole pušćati, ar on je sada pritrucan kupiti pokeh dob ne može se svojem bratom vu Ravnu pogadjati potlam kam je otec vumerl. Samo ti od toga njemu ništa ne kaži da sem ti ja što od toga pisala da se on ne može pogadjati svojim bratom. Ov hip je i pak došel moj čovek od kalničkoga plebanuša, koji mu je ovoga zadnjega lista od tebe dragi moj sin nosil, ali mi je na reče poručil da hoće zutra sam donesti, da ide sada taki na pečinu brat, ar je imal nesto pripravljenok, pak su došli Križevčani koji su mu ga uzeli i vu Križevac odnesli. Pri meni vu Čajnjevu budu gosti. Tu Bubanovichka jemle kapel-mejstra i orgulistu, ako me dečas tolvaji ne zatuku, ar je pri nas veliki strah, a ja niti puške pri hiži nemam, ar mi sini neste ostavili, a moj brat je pak vse materine puške pobral i ovak su malo kaj velale. Jurica Femen je bil ove dane z gospum vu Senju pri biskupu. Bura je tak velika bila da je moral se nazad vratiti i stoprav tretji dan iz Brinja u Senj iti mogel i sada je pri meni v Čajnjevu bil i kazival da je gospodin zdrav. Prosim ja tebe da ti daš ov popis, kojega ja tebi pošiljam, dva ali tri krat prepisati daš i meni pošaleš, ar ja nimam nikaj drugo nego jeden kapular koji je ves skori guvan, da skoram nije moći nikaj vu njem razmeti. Ljubleni moj sin Mettel piši na zkorom. Tvoj list na mene je moral dugo vremena pri Karleku biti, ar je Carlek po Zagorju i Grazu se šetal, kam je svojega sina vozil vu navuk. Danas je jako toplo postalo, nego vu jutro je jako velika megla bila po jarke: znamejne da bude velikoga deščdja. Grozde je jako slatko i dobro. Lettos i vino bude dobro, nego ga bude malo i drago bude. Piši mi dragi sin na vsa ova vu Čajnjevo čez Bresnicu da vre po lista pošalem na poštu i samo da ga skorom dobim od tebe. Ztem vas obadva lepo kušujem i oblimlem i k mojemu tužnomu serdčecu vu duhu pritiščem i ostajem.

Vaša mamica Josephina Ožegović

Vu Čajnjevu se počne brajnje 9^{ga} 8^{bra}. Onda za četiri dana sem gotova ze vsem. Po brajnu četirina najst danov je dosta ostaviti zagornicu. Onda je moći pobirati, ar je moći razlučiti vodu od vina i ti piši tvojemu Jošku da naj se bude pazil pobirati, ar muži jako budu pili pak onda budu vode nalejali. Ztem tebe jošće jedankrat kušujem.

Tvoja majka Ožegović

17) 19. 10. 1854.

Čajnjevo, den 19ten 8^{bar} 1854

Mein lieber gutter Sohn Mettel!

Hir schreibe ich dir durch den Hern von Zdenchay der den 20ten dieses von Chajnjevo nach Wienn um seine Tochter geet. Ich habe dein mir liebes Schreiben datiert von 12ten 8^{ber} richtig erhalten, wo ich vernomen habe das meine teure liebe Nety keinen The braucht, das sie gesund ist, was mich von Herzen freuet zu hören ich wünsche euch beiden die liebe Gesundheit, das ist das Erste auf dieser Welt, was man einem Menschen wünschen kann. Mein lieber Sohn, ich habe nicht anders kenen mit den Otto Sarmasge sein, das ich hätte ihm deine Meinung gefugt, als ich habe den Zdenchay dies erzelt. Ehr wird ihm schon schreiben. Ich werde da worscheinlich bis zu die Alle Heiligen in Chajnjevo bleiben missen. Es ist nicht so wie sich der Mensch das vorstellt. Man kann nicht mit nichts fertig werden, und so bin ich imer auf die Nadel in Chajnjevo weil ich mich fürchte von schlechten Menschen. Ich meine so, das die Gebeyde in Chajnjevo über 13 Tausend wert sind, besonders mein Vattershaus, wo so starcke Mauern sind und alles so gut gebaut, alle Gebejde gemauert sind nach außen. Durfest du für zwanzig Tausent, gebe es nicht Chajnjevo schon kaufen, weil der Sandor das Raven will haben für sich und in Marchof Dubovecz keine von Gebejden sein was der Eduart bekommt, über dieser odra. Das will der Sandor auch haben, aber der Eduart will soll verkauft werden und das Geld sollen sie sich teulen, weil der Eduart muß in Chajnjevo bleiben in deme Ehr schon wie ehr Gefeuert hat das Chajnjevo von Vattern in die Hand bekommen

hat, und glaube ich muß von mir das Chajnjevo kaufen und eine andere Ursach ist auch, das sage ich dir niedlich, wann ich mit dir zusammen kom. Der Zdenchay will die Okßen kaufen aber mir das gar 140 f minz zahlt so muß ich ganze 20 f bey die Okßen verlieren. Es ist fatal mit den Zdenchay was zu handel wie auch für den kukuruz der Pfarer von Biszag. Shandor hat wollen 30 f minz profit geben den Zdenchay jeden gechupften mezen 2 f minz in Varasdin ist der alle kukuruz per 4 f 30 xr minz auf den plaz in die Wochenmerckte der feurige kukuruz abgeripeter ist in Varszdin auf plaz 4 f minz. Es wird aus Jahr ein groses Hungersnotl sein, keine Heuden, alles der Reif genohmen. Ich habe bekommen 62 Eumer weisen und schwarzen 13 Eumer Wein, aber sehr guthen. Ti si hotel moti od Čajnjeva popis, pak ti sada nije prav da sem ti ga poslala. Ztem ostajem.

Vas lepo kušujuća, vaša mamica Ožegović

18) 24. 02. 1855.

Varaždin, dana 24^{ga} Februara 1855

Dragi i ljubleni moj szin Mettel!

Ja sem si premislila i sama sobum dokončala da ja tebi vuščim i dam ovo vino vse kaj ga goder je za one peneze kak si ti meni obečal, 600 f i ocet takaj za 40 f minz, ar znam da ti pak meni vu vsake prilike na ruku budeš išel i vu moje starosti podpor budeš, koji mene vu vsakom vremenu priglodal budeš, ar si ti meni vre dosta dobra včinił. I zato ja tebi vuščim rajši nego nikomu drugomu, ovo vino koje zasegurno dobro je, ar ja sem si vno-go truda dala da se dobro od muži dobilo je i moje alodialsko najmre i černo alodialsko je osebjuno vino. Tak tebe prosim da ti Josku obznaniš da sem ja vse vino tebi prodala i ocet i da on, kada bu priliku imal i prilično vreme, vozil bude. On ima dosta prazni lagvov, ar i oni lagvi su vsi prazni z kojemi je hodil vu Kuščerovce po vino. Da ima pivnice pod Bellum prazni lagvov, to mi je povedano. Josko je sada, hvala Bogu, pak malo bolje pri zdravju kak je bil i bude videl kakva je razlika vu čajnjevečke gornice i kuščerovečke, koja bude bolša i kakva razlika bude vu vinu. Ja mislim da

bi černo vino mogel z lagvom zkupa odpelati, da ga nebi nikaj pretakal vezda pokeh dalje preko 14 dan slobona tertju i čisto je bilo kada je prešano, tak ja mislim da bi ga moći tak lahko voziti. Ja sem, hvala Bogu, za sada zdrava. Ako ov moj list vas i vašu dečicu vu dobrom zdravlju najde, iz serdca se radovala budem. Fodroczy ide tako zutra vu Beč. Po kaj ide, to meni nije znano i će tebi od Karleka lista donesti i može biti moju obligatoriu, koju je Karlek od Lukinaca iz Zagreba dobio i meni vu to ime dal 100 f bune Noten, ali ja bi rada znati kam su oni penezi dospeli koje zvišega bilo, kak najmre od mojih prave kmetov 26 $\frac{3}{8}$ sesionen 395 f 37 $\frac{1}{2}$ xr minz, pak kaj sem od brata Antona dobila 7 $\frac{3}{8}$ sesion 110 f 37 $\frac{1}{2}$ xr, onda vse skupa 506 f i 15 xr minz. Onda bi jošće ja dobiti morala 25 f, pak 6 f i 15 xr to već čini 31 f i 15 xr, to bi mene išlo. Gde je to ostalo, to ja ne znam kak i Anton Marković, koji je meni dal vu delnom listu 1850. dal napisane sesie 7 $\frac{7}{8}$, sada pak za pol sesie naj ja gubim. To se zkupa bi včinilo do 245 srebra, to ja ne morem zgubiti, ar i ja imam puno za plaćati kaj mene tišći. Conpulusha bi mi moral dati od 1848. leta ako ga je delal z kmeti. To mi je hvala da je dobio dve perve rate 220 f 15 xr za 49 und 50^{ger} Jahr i tak imam pak neprilike z njim. On veli da si ja naj dam po Bubanovichu ziskati vu arciviummu. Bubanovich je vezda ovde pri supremukomešu. Meni je to jako teško. Antonu su zastavili peneklom se znenum ne zravna. On mi pak pod jedno piše. Ztem ostaj, vas lepo kušujem

Vaša mamica Ožegović.

[Tvojemu Josku piši da je tvoje vino.]

19) 30. 03. 1855.

Varaždin, den 30ten merz 1855

Dragi moj sin Mettel!

Ja tebi hoću jošće one 360 f srebra koji su ostali od vina naplatiti, kaj si ti meni za Barabaša posudio da podpunoma bude, platiti i ja bi želela da bi ti dragi Mettel i Kustek, da bi se moji vsi dugi sada dojučega majuša, kada dobimo za kmetove naše Obligatorie, da bi je Kaptolom hotel uzeti i ti dragi moj sin, Shaupacher one 700 f koje njemu

Gustek interes plaća 42 f minz i Kaptolomu 258 f, ukupnom 300 f minz i tebi tulikajše tvoje novce za mojega života ti naplatiti i tulikajše ovem plebanušem na Bisag 500 f minz i St. Petru 1000 f minz i Wushichu 600 f minz. To su vsi moji dugi koji su ovde popisani. Kaj se pak dotiče sinokoše koje sem ja bila založila, to sem ja sada ostavila kod Zdenchaja novce 950 f minz da je sinokoše zplati i vu red postavil. Samo mi nije dal jošće moje zaveznice, koje sem ja mužem bila dala. Kaj ti je to samo bilo od letta do letta, a ne na vno go lett dano, tak da da se mogu vsako letto pred Jurjevom izkupiti i sada vse kaj sem gde, ali vu stacunu, ali gde goder dužna bila, zplatila jesem i tak kaj mi preostane sad od oveh dugov to hoću vama deca dati vu ruke da mi do moje smerti interese plaćati budete. Potlam pak po mojoj smerti naj vsakomu njegovo bude od česa je kaj plaćati moral. Tak ja mislim za vse tri Mettel, Gustek i Karlek Švagel da ne bude nikome krivo. Tak od ove penez kaj od dugov preostane, kak i moje zderžavajnje vsaki zmed sinov moje 300 f minz, zmed sinov mojih dati moradu moju interenciu kak berže se dugi vsi izplatiju, najmre vu Kaptolam i Shaupachera i tebi Mettelek dragi moj, onda nebuš se ni ti izvan suimal. Gustek je, ja znam, tebi pisal da sem ja hotela da bi bil vu Gradec tebi naproti išel, ali mi je na mirom govoril da ti nesi zasegurno pisal da vsikak hoćeš dojt. Pak je rekel da ti bude pisal kaj je znam i vučinil. Obznani mi dragi Mettelek, je li vre tvoja gospa punica vu Beč došla i je li si ti hodil noj? Onda naprati kak szi Karleku pisal i ti meni nikaj nećeš od tvojega dolaska u Horvacko naznačiti, nego što od Karleka začujem, a Bože daj mi tu svoju svetu milošću zadobiti da vas mogu obljubiti i k majkinomu serdavcu pritisnuti. Ja sem sada pak opet hvala Bogu pomalovna zdrava, nego ravno k mojemu godovnu danu sem bila zevsema v posteli, ar ono strašno vreme i kiša je tak na moje telo čisto udrilo da sem mislila da se već ne budem nikada mogla iz posteale stati, nego dragi Bog me je za nekoliko vremena pak pomiloval. Opet mi je dal svoju svetu milošću da sam se danas na sedem žalosti Majke Božje mogla u cirkvi spovedati i korizmenu spoved načiniti, kaj mi je jako drago i na mojem serdca i duše lahko. Ja budem morala po Vazmu u Križevce iti zaradi te kmetov zu der

Redificacion ali kak se to zove, kada nam bude kajznaj obznani. Dragi moj Mettelek, ja ti lepo hvalim za gratulaciju i tvoje drage ljublene Netike, koju ljubleno kušujem i nezine obadve okeka i tebe dragi sin obimajuć ostajem.

Tvoja tebe ljubeća mamica Ožegović

[Mala Idica nije markerala svojega lista, pak sem ja morala Straf platiti.]

20) 02. 04. 1855.

Varaždin, den 2ten April 1855

Dragi moj sin Mettel!

Nemrem prepustiti pokeh dob tvoje detčice pišem da nebi i tebi, dragi moj sin, nazvestila od mojega zdravja. Sada, Hvala Bogu, mi je pak za koje vreme dobro. Samo želim znati i čujti kak se ti dragi moj sin nalaziš i moja preljublena Netika, koju ja ljubleno kušujem i nezine černe okeka. Dajte mi moja deca naskorom kaj od vas čujti dati da se ja sirota malo razveselim i želim vam ove Vuzmene svetke zdravo i veselo sprovoditi. Ja se jako veselim na tvoj dohodevk, ali žalostna neznam kada to bude. Ako je tvoja gospa punica došla, pozdravi nju i Lojsiku lepo. Ztem tebe lepo kushujem.

Tvoja mamica Ožegović.

21) 14. 04. 1855.

Varasdin, den 14ten April 1855

Mein lieber gutter Sohn!

Ich bitte dich recht herzlich hir über schücke ich dir die Mass von Manttil. Wünsche solche zu Georgi zu haben, das ist biß 24ten April. Ich werde dir gerne die umkosten und was es kosten wird, abkeren. Diese Mantill were mir jezt fürs früh und herbst, weil jezt ist schon, im Mantel zu Haus zu gehen, und auch in die Wisitte. Die liebe Neti küße ich herzlich. Die liebe Schwigermama und lieber Lojss bitte ich alles schöne zu sagen. Dich aber herzlich umarmend,

Dejne Mutter Ozegovich.

22) 19. 04. 1855.

Varaždin, dana 19^{ga} Aprila 1855

Dragi i ljubleni moj sin Mettel!

Ovo dođući pred me, moleći mene i gore ruke zdižući i moleći da bi ja tebi dragi moj sin za njega pisala, Lacko Barabaš, koji vre 15 lett je redovnik da bi ti grofice Shmidekovice i njezinomu bratu groffu Shamaraju pisal za rečku faru koja je sada wakant, ar je stari Benetić vumerl. On siromak nije znal kaj bi se bil predi pobrinul. Ako ti je moguće za toga siromaka kaj dobra vućiniti. On će ti biti do svoje smerti zahvalan i bude zasegurno svoju cirkvu vu redu deržal i ne bude nigdar nikakve neprilike groficze delal, ar sada mu siromaku ide jako zlo, ar je se z Eršekom bil naredil tam pri svete Barbare za administratora, da Barabaš Eršku 180 f minz bude daval. Vezda mu pak mora dati 200 f minz, a cela fara ne donasha više kak 300 f minz. Onda kaj Barabašu ostane za njegovu muku i skerb samo 100 f minz z toga živeti i sebe opravlati i svoju družinu poleg sebe, a k tomu mu Eršek vsaki čas na vratu sedi, ar na mirom tam k nemu dojde. Dragi moj Mettel, ja sem čula da naš zagrebački biskup varoškoga kapelana Wuczlera von der Stad in Agram Kaplan ist. Tak gospodin biskup i nekoja gospoda su grofu Shamaraju za toga kapelana pisala, toga zagrebačkoga, ali dragi moj sin čisto je drugo življajne na ladajnu, a čisto drugo vu varošu. To ja sem dosta spoznala na Visokom, vu naše fare, gde je plebanuš Zagrebčan rodjen i kapelan bil Varaždinec. Ali ovi ljudi nisu znali z našemi ljudmi baratati, ar su je preveć grobo bechndlali, das heist sie haben nicht gewust mit ihnen umzugehen, weil sie sich bedint aller hand garstige Ausdrücke, nach dem waren die Leute auch grob und die Bauern auch da je na tuliko došlo da je rekel redovnik jednomu plemenitašu vushivca, onda moreš si misliti da to nije nikakov Erziehung fürs Land. Na ladajnu su takajše ljudi koji puno do sebe deržiju i nedadu si takvoga kaj govoriti i zato ja mislim da bi bolje bilo da bi Barabaš bil na roke plebanuš, ar on je vre na ladajnu vučen z ludmi baratati i tulikajše da njegov siromak stari otec, koji je slep i jedno malo gluh, pri nem se more smerti do hraniti, bude tebi dragi moj

sin za dušu molil, ar mu negov sin drugu zahvalnost iskazati za njegovu skerb da ga je čovekom postavil, nego da ga pod starost k sebi pritisne i vu starosti da stari siromak ne bude od vsega zla poginul. Onda dragi i ljubleni moj sin ako ti je moguće siromaku da pomoreš ja tebe prosim od Božje strani i to kaj berže, doklom jošće grof Shamaraj jošće nikomu nije zručil. Ja čujem da jošće 6 tjednov bude se to vleklo, ali je bolje. Potlam bi bilo možibiti kasno. Ovo ti prilažem od Malike Barabaš nezinoga lista z mojem skupa proseća i tvoju dragu gospu, ljublenu moju Netiku ljubleno molimo i prosimo da bi i ona, ako je moguća i dobro pri zdravju se nalazi, grofice i contese Lettike Shmidekce za toga siromaka Lacka Barabaša pisati hotela, ako je moguće mu pomoći, kaj sada lepo prosim od njegove strane i vas ljubleno obimajuća i kušujuća ostajem i gospu groficu lepo i Lojsiku vse zkupa ljubleno kušujem i pozdravljam.

Dragi moj Mettelek obznanujem tebi da ov hip i čas dobila sem u pošte moj Mantill i jako mi se dopada i jako lepo stoji i čisto je lep. Ja ti iz serdca rada novce povernem, samo mi piši kaj stoji, ar drugikat se ne budem tebi ufala više nikaj pisati, niti prositi, ako mi sada ne obznaniš da ti mogu tvoju dobrotu naplatiti i kada vu Horvacko, ako Gozpodin Bog dade, da se ćemo videti. Dragi moj Mettelek i to ti moram obznaniti da mi križevčeka Warmedija, jošće nismo bili vu Križevce zaradi kmetov die Rectificacion noch nicht war i kada pojde se, ar tam to Bog naj zna. Meni bi jako žal bilo da bi stoprav onda morala iti kada ti dragi moj sin vu Horvacko dojdeš. Ja se uffam da ti, dragi moj sin, budeš meni kaj to pisal, ar ja vre tebi sada tretji list pišem da mi ništa nećeš odgovoriti. Baram jedno dve reči mi piši da budem znala kako se nalaziš. Sem hvala budi Bogu na mirom sada zdrava kaj se ne moram z ludmi serditi. Ja sem kamo i ravno dobila ove dane dve Obligatorie von die Grundentlastung. Diese Renten jeden od 500 f minz, jednu pako od 90 f minz. Ja ću z tem tebe čekati doklom ti dojdeš. To bude stalo zu deiner ferfigung, ar ja ne znam što bi ja učinila z tim doklam vse ne bude vu rukeh što imam dobiti. Dragi moj sin ja ti moram obznaniti da je došel i drugi sin Zdenchajev iz Italie svojum gospum i jednem detetom vu Čajnjevo i bude ovde na

mojem gradu stanuvaj, Carl mu je ime, i da je rekel Zdenchaj da bude vsikak moje Čajnjevo za svojega sina kupil. Ako mi dade klingende minze dvadeseti jezer, onda mu zasegurno mahom dam imanje, samo ako je prav mojemu dragomu šogoru vu Senju. I Pastory je rekel pred menom, da ako njemu dade Zdenchaj dvadeset jezer za njegovo Čajnjevo, da mu je iz drage vole proda. Z tem ostajem. Tebe i vse tvoje ljubleno kušujuća i obumajuća i od tebe listeka čekajuća,

Tvoja, tebe ljubeća mamica Josephina Ožegović.

23) 08. 06. 1855.

Varasdin, den 8ten Juni 1855

Mein lieber guther sohn Mettel!

Ich bin wirklich traurig lieber sohn das du mir gar nichts von dir hören last. Was ich mir aus den mund das Gustav vernohmen habe, das du ihm geschrieben hast. Wie befündet sich der liebe Schwager Pischoff in Zenech? Ich habe gehört von der Merzlach, das ehr recht schlecht war, ob ehr schon gewesen ist, ist mir unbeschaut. Sie hate mir erzelt das ehr die Kur gahabt hat wie sie in Zench war. Darum lieber Sohn seze mich in die Kenntniß davon. Ich habe inich mit der gutten Josephovich besprochen und fest ausgemacht das wir leide zusammen den 26ten dieses manats nach Sauerbrun abreisen werden und bis den 16ten Jully dort bleiben. Dan kommen wir wieder zusammen nach Varasdin zurick. Der Libar wird uns fären weil die Josipovich ihre Pferde ein Handel mit den Knesevich gemacht. Dein dvorzki Josko erzelte mir, das du lieber Sohn heuer nicht nach Croazien kommst. Dies war mir sehr schwer zu hören, weil ich mir sehr auf euch alle zusammen sehen zu sehr und zu Herchen und mechte ich dich wohl bitten das ich deine Capitaliu, welche du bei mir hast und zahlen durfte, das ich doch zu meiner Ausschaltung köme befor ich sterbe und ich auch von die Obligacionen die bej dir sind meine, die besiezerin were, weil ich wirchlüch shon lange muß das meinige entberren. Jezt hat sich unser her Gott auf mich hinab sinen Blick geworfen, ich habe aber noch nichts in die Hände bekommen bis ich auch in die Zei-

tungen kome. Dan werde ich alles meinen lieben Schwiegersohn Carll empfehlen, van ich derweil nach Sauerbrun gehe. So werde ich den Schwagel bitten das ehr die sorge haben wird das Capital in Agram zu premonieren und andere, wie der bruder Anton vergeßen hat und jezt ist der Termin schon lange vorüber. Ich bin schuldig in allen 12 100 f minz. Das ist meine ganze Schuld. So bleibt mir doch noch 3 316 f übrig. Dieses Geld von hie aufs Capital geben, wen ich auch diese 16 f nehme, so bekomme ich per 5 f auch hundert doch 165 f Järllich. Mein lieber Mettel, schreibe mir doch unter, als ich nach Sauerbrun abfahren werde, das ich dein mir liebes Schreiben in die Hand bekomme. Die Pfünc ist 5 euer lage von ich in Varasdiner Tüpliez mich ein wenig abzubaden. Habe mich nur 6 mahl gebadet, bin gleich wieder zurick weil nimand in Tüpliez war. Ich leide sehr an der goldenen Ader. Sie ist leider bludt und du kanst mir das Bluth und in Brust und willen ich ersticken. Das ist nur zuweilen. Gott bechiete, wen diese euer were, so mißet ich den Geist aufgeben. Wen du lieber Mettel, mir auch speter nach Sauerbrun schreiben wirst wohlen, wird mich sehr freien. Ich muß sagen wirklich das du lieber Son ganz auf mich vergessen hast und mit deine Briefe gegen meiner sehr sparsam bist. Wie befündet sich die liebe Netika? Ich küße sie herzlich. Ich will alles wissen wie euch allen die Gesundheit dint und wie geet es der lieben Gräffin Mutter und der lieben Lojs. Komen die so bald nach Croacien? Alles dieses berichte mir, wie geet es den Lujchy und der lieben Ida in Kloster, ist sie gesund? Ich habe mein Quartir geendert, weil mir zu viel der Seifengestanck und inschlicht auslegssen gestunken hat und bin jezt in, den Marich Profesor seinen Hause Zimmer, erdo sehr ein schönes Quartir. Oberhalb ist selbst der Marich und die Kristijanovich in Quartir, unten aber auf der Nordseite ist ein Herr aus Familien Steuerinspector. Ich habe meine schöne 3 Zimer nach der Rei und eine schöne Sparkuche und alle Bequemlichkeiten die notwendig sind und prächtige Aussicht auf die Promanad. Ich sehe von meinen Fengster alles wie sie die Leute spacziren. Jezt ist wohl genug das ich dir schreibe. Ich küße dich unzelige mahl.

Deine, dich liebende Mutter Josephina Ozegovich.

24) 02. 07. 1855.

Sauerbrun, den 2ten July 1855

Mein lieber Sohn!

Ich muß dir berichten das die Frau von Kukuljevich gegen 18ten nach Wien fart die gebohren Sbuly, den Laczko Kukulyevich seine Frau und geet auch nach Feßlau sich baden. Sie wird die Cur brauchen und weil sie hir und auch in Sauerbrun die Waser Cur braucht, so bered sie mich imer ich soll mit ihr nach Wien und zu dir nach Feßlau fahren und mit Ihr. So mechte ich wirklich von der Freundschaft von Ihr profitiren, wen dir lieber Mettel recht ist, das ich eine kleine Zeit bey dir zubringen mächte und dann, wan die Kukuljevich mit der Cur fertig ist, komt die Salburg von Mere um die Kukuljevich wird sich dan nach Mere mit sich füren so bitet mich die Kukuljevich, ich soll mit ihr gehen, ich habe aber ihr gesagt das ich unter der Zeit mechte ich lieber bey dir in Feßlau bleiben biß sie von Mere zurick nach Wien komt und dan müchten wir zusammen nach Croacien reisen. Auf 1 Monat hatten wir die Lustreise herum gemacht. So bitte ich dich lieber Mettel, schreibe mir bald auf diesen Brief, ob dir recht were das ich nach Fesslau zu euch kom mit der Frau von Kukuljavich. Sie ist mir sehr gut, und besucht mich sehr fleißig in Varasdin, die Josipovich Tony geet Morgen mit der Markovich nach Neihans die Tony Rauch besuchen auf einen Tag. Die Markovich ist eine Jankovich gebohren. Sie war Mitschüllerin mit der Tony in Kloster. Wenn du, lieber Mettel, nicht für gut fündest und mich nicht bey dir wünschest zu sehen so schreibe mir/mir auf wichtig was du denkest und wie du gestimt bist, und ob deiner lieben Nety recht wäre das ich zu euch komen mächte und deswegen bitte ich dich recht herzlich antvorte mir gleich, das ich mich dernach richten werde können. Für grüße und küße von der Lyubich und und schöne grüße von der Josipovich folgen an euch. Ich bin Gott lob zimlich gesund. Hie mit bin ich euch herzlich küssend,

Euere Mutter Ozegovich.

25) 07. 07. 1855.Sauerbrun der 7ten July 1855

Mein lieber gutter Sohn Mettel!

Ich habe richtig heute um 7 Ur frü dein Schreiben erhalten, aus welchen Schreiben habe ich vernohmen das dir lieber Mettel und der gutten Nety sehr unangenehm wäre wenn ich nach Feslau komen möchte. Gott behüte! Ich will nichts in mindesten thun was der lieben Nety und dir eine Unannehmlichkeiten verursachen mächte und deßwegen gehe ich wieder meinen Wege nach Varasdin zu mit der guten Josipovich den 16ten von Sauerbrun, da wir abenz schon in Warasdin sein werden, über Krapina gehen wir. Jezt kanst du wieder ohne Sorgen sein, weil ich zu euch nicht kome. Ich habe geglaubt, das ich euch eine Freude damit thue, das ich zu euch kome, aber jezt bin ich ganz überzeugt, das diese meine Reise were mit viele Unannehmlichkeiten verbunden, die euch sehr viel sorgen machen und so bin ich überzeugt das ich euch beyde sehr beruigt habe, wenn ich zurück nach meiner Bestimmung gehen werde. Die liebe Josipovich last euch schön grüssen wie auch der gutte keiserliche Rath Soch dich sehr schön griesen laßt. Er sagt, das ehr viele Jahre schon mit dir bekant ist mit dir sehr gutt ist. Lieber Mettel, du kanst mir wohl noch ein mahl schreiben bis ich in Sauerbrun bin den es freuet sich so ein jeder von die Gäst, wen er ein Schreiben von zu hause krigt, so ich auch wenn ich ein Schreiben von dir bekomme. Ich werde jezt auf den Gußtav schreiben. Er wird jez bald, ich glaube den 15ten dieses, auf Sauerbrun kommen und bald ich nach Warasdin kome, werde ich dir schreiben. Hie mit lebe recht wohl mit deiner lieben Neety. Ich küße euch recht herzlich alle zusammen und bin, mein lieber Sohn,

Euere Mutter Ožegović.

26) 14. 07. 1855.Sauerbrun, den 14ten July 1855

Mein lieber sohn Mettel!

Ich habe heute um 7 Ur in der Frü deinen Brief erhalten wo ich dir gleich darauf beantworten, weil

ich speter viele Wisiten von die bekanten Frauen bekamum, so muß ich mich beeilen biß ich ein ruig Zeit habe. Das Erste ist, das ich mich gut befinde, nur einiges habe ich nicht recht gethan das ich mit diese Szallbeder mich gebadet habe, weil dieses nicht für mich ist, weil zusammenziendt ist und sehr sterckent. Ich brauche aber nur auflesende Sachen, den ich leide an die Hömiroiden selbst der kk Rath, der der erste Doctor und Direktor ist, hate mir es gerathen zu baden. Wie ehr aber gesehen hat, das bej mir zusammenziendt ist und in der Brußt, so das mir das Baden den Atthem genohmen hat, gleich aussetzen befohlen hat. So habe ich mir 6 Bäder genohmen, jez Gott sei gadanckt ist mir bei weiten besser, weil ich mich bade, mir fleißig trincke, das ist mir Vormittag. Nachmittag aber derfen wie nicht trincken wegen der Verdauung. Der Gußtav hat mir auch schon drei Briefe geschrieben. Der Arme ist ganz samt seiner Hany traurig, das die armen Kinder so stark die Kur haben. Vielleicht werde ich jez bekommen bis ich da bin einen Brief von ihm um zu erfahren wie es denen Kinder geet. Wir gehen richtig den 16ten in der Frue um 5 Ur fort von Sauerbrun, so das wir um 6 Ur abenz in Warasdin sein werden. Die Frau von Josipovich und ich mit ihr, sie laßt dir alle Schöne, wie auch deimer lieben Nety viel schöne Grüße und sich empfellend in euer Wohlwollen und fernere Freundschaft. Der Herr kk Rath, der Soch, der hier in Sauerbrun Director ist und erster Doctor. Ehr ist bei 30 Jare hir in Sauerbrun. Ehr heist mit seinen Zunahmen Soch. Er kommt alle Tag fleißig zu uns in unser Quartir um sich zu erkundigen wie es mir geet und alemahl fragt ehr um dich und laßt dich imer schön grüssen und sich in dein Andencken empfehlen. Was ehr dadurch bedeiten will ist mir nicht bekant. Der Pogledich Carl, Bruder der Josipovich geet den 20ten dieses nach Wien die liebe Kukuljevich vur par mahl sehr leident mit ihre Krämpfungen, so das es schon geglaubt haben sie muß zurück nachause. Sie wird auch warscheinlich mit den Pogledich und Bezick Steuerinspektor, weil sie sich sehr mit denen zwei sehr gut unterhalt. Hie mit küße ich euch. Insgesamt den 27ten July habe ich mir voegenomen nach Varasdiner

Baad abzureisen, weil das Baad für mich sehr gut ist und sehr auflesend weil mein Bluth gern stockt, so das wo immer auf die Hände so blaue Tipel wie die Haselnüssen im meinen Händen sich befunden und das wird alles aufgelest und ich leide sehr an Bluthstokungen. Lieber Mettel bis den 27ten kanst du mir doch nach Warasdin schreiben.

27) 22. 07. 1855.

Varasdin, den 22ten July 1855

Mein lieber Sohn Mettel!

Meinen Versprechen gemäß, kan ich nicht unterlassen, das ich dir nicht berichte wie ich mich befünde. Ich bin, Gott sei gedanck, glücklich nachause gekommen den 16ten dieses Monats, aber wohl etwas von der Reise angegriffen, weil wir eine andere Rutte genohmen haben. Die gutte Josipovich hat schlecht Gewolt gehabt von Sauerbrun gleich über Rogatecz bei Donatyberg und dieser Weg war sehr schlecht bis nach Betau, so das wir einige 6 große Berge, so das wir vielle Fataliteten auf der Reise gehabt haben. Der Radschuch ist uns einige Mahl abgebrochen, aber allein dan, das wir auch in Bergen überal die Steiner haben müssen unterlegen, das der Wagen nicht zurick geruscht were. Das hat alles die gutte Josipovich thun müssen, weil ich wirklich in Berg auf in Wagen geblieben bin, weil ich sehr schlechte Fußgengerin bin. Weil auch die Zeit komen ist, ich werde jezt den 26ten July nach Varasdin Töplicz geehen ein meine Krampftadere aufwecken zu komen, weil ich Sauerbrun habe nicht baden dieser, weil die Stachel waren gewarnet und so das Wasser war wegemacht und konte dieses nicht ertragen, weil ich gleich eine Krampfhuste bekommen habe, wo mich in der Brust zusammen gezogen hat. So habe ich mir 6 Mahl gebadet, dan müste gleich aufhören zu baden, weil der kk Rath Soch verboten hat, wie ehr gesehen hat, das das Fügenbaad nicht für mich ist, weil es zusammenziehend ist. Ich brauche aber Auflesung. Mein Zimer ist schon bestellt in Varasdiner Töplicz, das Numero 4, so nidliches Zimer, kleines. Lieber Mettel, jezt habe ich dir genug geschrieben. Jezt küße ich euch beyde recht herzlich

und schreibe mir bald wieder. Wie geet es der lieben Nety und dir, bist du gesund?

Deine, dich liebende Mutter Ozegovich

28) 28. 07. 1855.

Sauerbrun, den 28ten July 1855

Mein lieber Sohn Mettel!

Hier schreibe ich dir und mache bekant, das ich den 26ten dieses Monats glücklich mit der lieben Josipovich, die euch beyde herzlich grüßen last, auf Sauerbrun gekommen bin und dort ihren Bruder, den Carl, gefunden haben. Ich muß dir auch berichten, das ich auf deinen lezten Brief sehr beruigt bin, deinen Verstehen gemäß, wie du dich in deinem lezten Brief geeisert hast. Schau, du lieber Mettel, ich habe ofen dem wenig von die Obligacionen, was mir von der Auszahlung bleibt habe und du woltest mir so was nehmen, der gewies genug hast, ich aber, wie dir gewies bekant ist, keine capitalien von Ozegovich bekommen habe und so hat mich das sehr angegriffen gehabt, dach mich ein schreckliches Fieber überfallen hat und ich ganz weg war, aber jezt wieder, deinen Versprechen gemeß launisch auf deinen Brief, jezt ist wieder alles gut. Jezt muß du mir bald schreiben, das ich sehen werde, das du doch etwas auf mich denkst. Ich empfehle mich in deine kindliche Liebe und kuße ich euch alle. Für recht herzlich die Bekanten Josipovich und Pogradich grüßen dich schön.

Diene Muter Ozegovich